

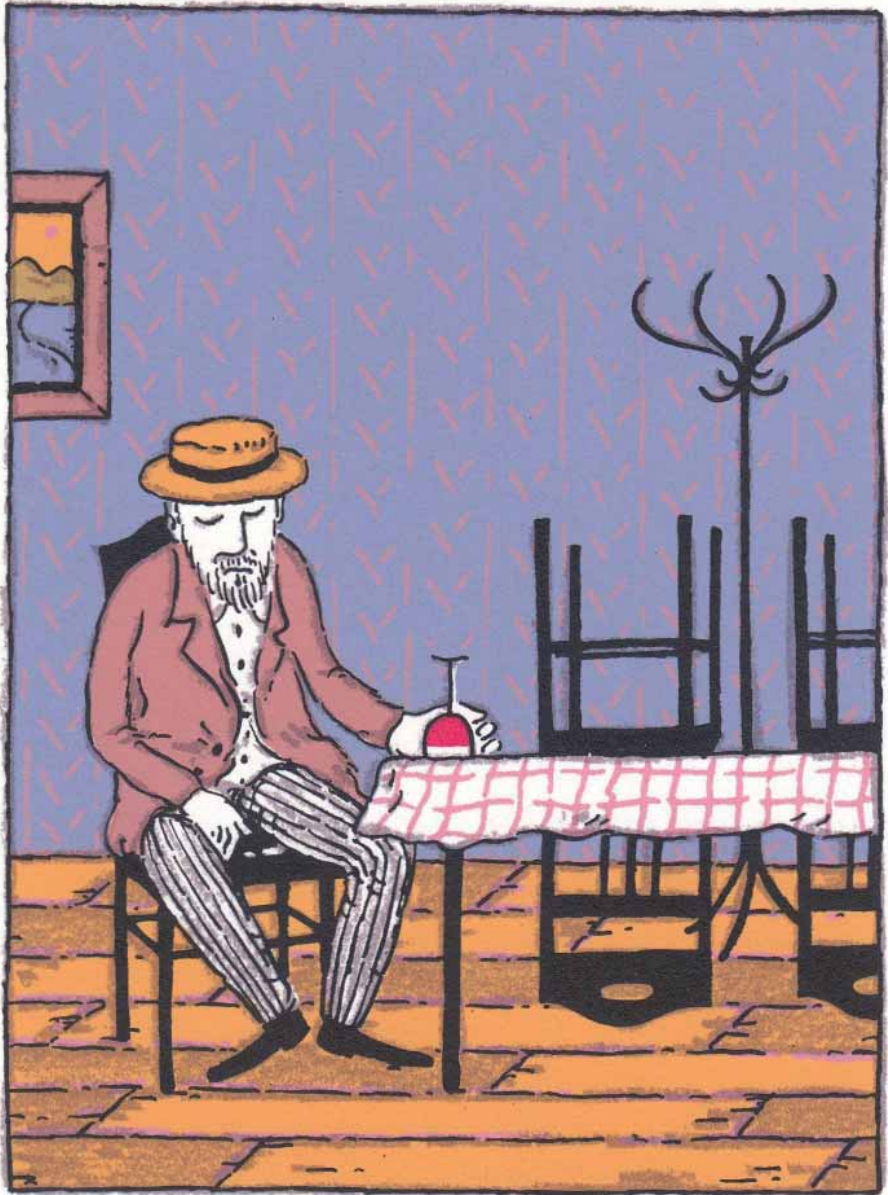
1/2021

1/2021 KNIŽNÍ ZNAČKA

ČASOPIS SPOLKU SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS

www.sspe.cz

René Řebec, PF 2021 Karel Žižkovský, S1, 2020

DÁ-LI PÁNBŮH

Možná se divíte, proč dávám takový název příspěvku o sjezdu SSPE v Trutnově, který je plánovaný na **25. a 26. září 2021**. Plně to však vystihuje současnou

nejistou situaci, nemůžeme s jistotou říci, že v září bude vše v pořádku, i když v to doufáme. Pevně však věříme, že nám nejvyšší moc bude nakloněna a situace umožní setkání sběratelů exlibris. Bude-li tomu tak, sejdem se poslední zářijový víkend ve starobylém Trutnově v moderním *Společenském centru Trutnovska pro kulturu a volný čas* s názvem **UFFO**, který dostalo podle trutnovského básníka, dramatika a revolucionáře Uffo Horna (1817–1860). Budova společenského centra byla uvedena do provozu v září 2010. Je to moderní multifunkční stavba, která v roce 2011 získala prestižní ocenění v architektonické soutěži o českou stavbu roku. Vyhrála mezi 42 projekty.

Téma našeho setkání bude čapkovské. Je pravda, že kulaté výročí měli bratři Karel a Josef v roce 2020, ale to nebrá-

ní tomu, abychom si je nepřipomněli na grafikách, ale také návštěvou Muzea bratří Čapků v Malých Svatoňovicích. Kromě setkání a výměny lístků se můžete těšit na tyto doprovodné výstavy: v Galerii města Trutnova bude výstava fotografií J. Sudka, F. Drtikola, A. Fárové a dalších, v Muzeu Podkrkonoší v Trutnově budou grafiky a exlibris Mariny Richterové, v UFFO výstavy architekta Zdeňka Franka a dětských kreseb na čapkovské téma a možná ještě dvě další galerie uspořádají výstavy.

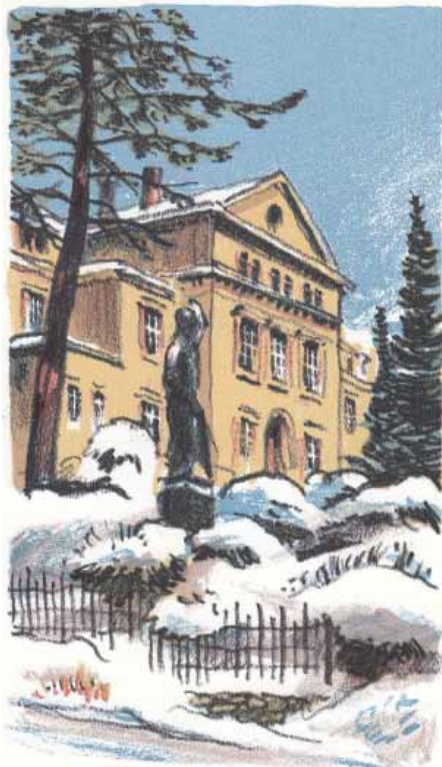
Avšak zpátky k Trutnovu. Město má dlouhou historii, vzniklo z osady Úpa v polovině 13. století a od té doby prošlo mnoha proměnami. V současnosti žije intenzivním společenským a kulturním životem. Dominantou městského znaku je drak, který byl zpočátku tajemný a hrozivý, ale v současnosti je přátelský a přívětivý, a tak věřím, že ve stejném duchu přivítá Trutnov i účastníky sjezdu. Ani Gabrielových šelem se bát nemusíte. K přihlášení využijte prosím přiloženou pozvánku a přihlášku nebo totéž na webových stránkách SSPE.

A jak se v Podkrkonoší říká: **PŘIJĎTE POBEJT!**

Tomáš Kubíček

**VĚŘÍTE, ŽE JARDOVI ŠULCOVI
BYLO V BŘEZNU PĚTAOSMDESÁT?**

Kdybych se kohokoliv z vás, kdo jezdíte pravidelně na sjezdy sběratelů, zeptal: „Znáte Jardu Šulce?“ určitě by mezi vámi nebyl nikdo, kdo by řekl: „Neznám!“ Naopak, támhle ten pán kývá hlavou a díví se: „Jarda? Kdo by neznal toho usměvavého pohyblivého chlapa s foťákem na krku, aby mohl rychle vyblejsknout sběratele v akci?“ Tady ta dáma zase šeptá:

Jiří Bouda, L1, 2004

„Na minulém sjezdu mi Jaroušek daroval takovou hezkou skleněnou rybičku.“ Kdepak, snad jen úplný začátečník by neznal Jaroslava, který se letos dožívá pětaosmdesáti let. Lidi zlatý, vždyť on je

stále stejný. Šibalský úsměv, pohyblivé ruce (to má asi od práce se sklem, kde musí být ruce úžasně šikovné), neúnavný sběratel, objevitel mnoha nových zajímavých tvůrců exlibris (J. Nepasický,

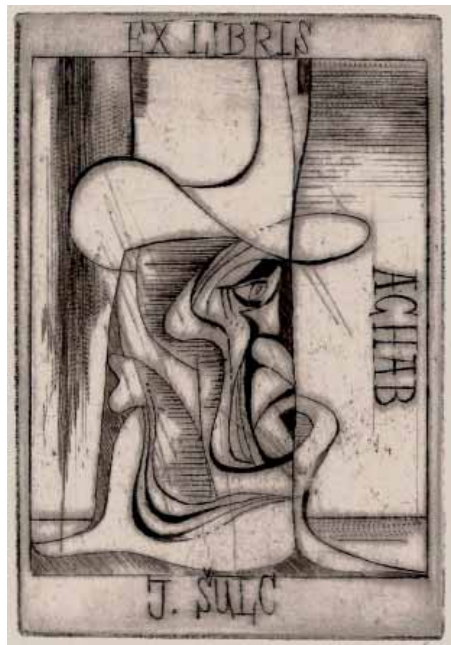
Jiří Tesař, CRD, 1920

J. Tockstein), dlouholetý přítel Vladimíra Komárka, propagátor a obdivovatel jeho tvorby, báječný kamarád a člověk o němž jsem nikdy za ta léta, co jej důvěrně znám, neslyšel, že by někomu ublížil.

Narodil se 12. 3. 1936 v Miletíně a byl vynikajícím sklářem v Železném Brodě,

kde žije se svou milou ženou, která jej v posledních letech doprovází na sjezdech sběratelů. Jeho sklářské výrobky z těžkého barevného skla znají nejen sběratelé exlibris, kterým některé tyto drobné skvosty daroval či vyměnil a jsou ozdobou domácích vitrín, ale i milov-

Jiří Nepasický, Achab, C4, 1969

níci skla u nás a v zahraničí. Vždyť na Světové výstavě v Bruselu byl Jaroslav sklářem, který předváděl sklářské umění návštěvníkům Československého pavilonu. Jeho krásná volavka i kohout jsou ozdobou mé sbírky skla a podobné skvosty bychom našli i v ateliérech mnoha známých umělců, jež Jaroslav navštěvoval a kteří patří k jeho přátelům. Čas tak rychle plyne a člověk v duchu počítá: kolikrát jsem se vypravil do Železného Brodu na návštěvu k Šulcům, abych se potěšil prohlížením Jardovy sbírky, vy-

pil skleničku vína a přátelsky pohovořil o naší sběratelské vášni? A na sjezdech? Vždyť tu hektickou atmosféru všichni dobře známe: tamhle musím zajít za Pepou, s tímhle Holanďanem jsem ještě neměnil a má tak krásný lístek od Vladimíra Suchánka i od Jirky Brázdy. Teď se konečně hru ke stolu k Jardovi a ptám se: „Jak žiješ, co máš nového?“ Jarouš se chlubí, ukazuje nové lístky od Jiřího Tesaře, které nesou označení vitrografie. „Co je to za nový zázrak?“ Jaroušek se culí a má radost, že i mě, starého sběratele, překvapil, a mile! Vždyť ten list tištěný ze skleněné desky a s námětem čerpajícím z Erbenovy Kytice (Svatební košile) je opravdu velice zajímavý. Má pochmurnou atmosféru, působí téměř plasticky a je mistrně provedený. Úžasné, i když autora neznám, rád měním. Jaroda má dobrý vkus i smysl pro kvalitní umění. Znovu si slibujeme, že určitě přijedu do Železného Brodu nebo Šulcovi k nám, ale kdy to bude? Jen novoročenky (převážně od Jiřího Boudy, letos žádná?) připomínají, že stále žijeme, vzpomínáme. A pak ty valné hromady a milá setkání na sjezdech. „Tak se měj, Jarouši, za rok snad znovu na shledanou. A ten lístek od Jiřího Tesaře je opravdu zdařilý“.

V roce 2000 jsem od rodiny Šulcových dostal jako novoročenku krásnou skleněnou zeleně opalizující tužku se zlatým nápisem, a ta se stala připomínkou na dobré přátele ze Železného Brodu, na sběratele a skláře Jarouška, na člověka, kterého mám opravdu rád a jsem potěšen, že patřím k jeho přátelům. Měj se báječně, ty chlape, a přeji Ti pevné zdraví po těch kulatinách, ostatní si vyměníme na příštím sjezdu!

Karel Žižkovský

**DALIBOR ŘÍHÁNEK, MALÍŘ A GRAFIK,
II. část**

Z dopisu: Ano, pokud jste u tvorby sám, občas vás něco napadne. Některé úvahy nemohu publikovat, neb jsou příliš dogmatické a do dnešní doby málo vhodné.

Dalibor Říhánek, PF 2021, X3, 2020

Při studiích na AVU v Praze mně prof. Jiroudek někdy ve 3. či 4. ročníku řekl, že jednou vydělám dost peněz, ale vždycky budu sám. Měl pravdu! Moc mu děkuji za jeho přístup a velkou pomoc. Jmenoval mě mladším a později starším demonstrátorem, což znamenalo 200 a později 400 Kčs měsíčně navíc k stipendiu. Občas mám pocit, že mi stojí za zády a vede ruku. Pomohlo to na barvy a plátna. Nikoliv na alkohol.

V Písku koncem srpna 2020

Poprosil jsem ještě pana Dalibora Říhánka o seznam jím vytvořených exlibris:

Dobrý den, pane inženýre, pochopitelně že přesný seznam nemám, ale něco dám dohromady. Celkem jsem jich udělal kolem 40 kusů:

1960 E. VAŇATOVÁ. Květy. C3, 80:60; 1965 J. POLLAK. Akt. X3, 80:50; 1971 E. DRŮBKOVÁ. Kočka. X3, 100:80; 1972 Ex eroticis M. SEDLÁČEK. Konvolut 12 exlibris. X3,

Dalibor Říhánek, C4, 2018

120:80; 1973 TURF KLUB PRAHA. Koně. Konvolut 4 exlibris. L1. 80:120; 1973 M. ŠTĚPÁNEK. Divadlo. C4; 1974 M. ZŮNA. Kůň Korok. X3, 80:60; 1976 PhDr. D. SEDLÁČEK. Aurora. S1, 100:80; 1977 MUDr. J. POLLAK. Veterán. C3, 60:120; 1978 MUDr. SUCHOMEL. Akt. C5, 80:50; 1984 T. MEDVECKÁ. Mim. C3, 120:60; 1988 MUDr. M. MAXIMOVIČOVÁ. Zub. X3, 60:40; 1990 MUDr. J. KUNTOVÁ. Houslistka. C4, 100:60; 1990 MUDr. J. KUNTOVÁ. Hřebec.

C4, 100:80; 1992 JUDr. K. KALINA. Radnice. C3, 80:60; 2000 Z. UTLER. Tulipány. C5, 80:50; 2010 S. KIJAK. Pravěk. C4, 80:50; 2011 M. STEFANOVÁ. Hudba. X3, 120:90; 2015 BcA. S. CASOLLA. Roma. C3; 2017 Ing. Jan LANGHAMMER. Kladrubák. X3, 80:60; 2018 Z. SKÁLA. Milenci I. C4, 88:58; Z. SKÁLA. Milenci II. C4, 88:57; 2019 Ing. E. FRČKOVÁ. Věda rostlin. C4, 80:120.

Ve spolupráci s Daliborem Říhánkem připravil Jan Langhammer.

CENTENARIUM SEVEROČECHA PhDr. VLASTIMILA VINTERA, CSc.

(100 let od narození a 10 let od úmrtí.)

Historik umění, památkář, pedagog, grafik-autodidakt a sběratel exlibris Vlastimil Vinter se narodil 29. 1. 1921 v Liberci a zemřel 15. 4. 2011 v Praze ve věku 90 let. Z rodného města se po mnichovské dohodě a záboru pohraničí Němci přestěhoval s rodiči do Nové Paky, kde ve zdejším reálném gymnáziu dokončil od septimy své středoškolské vzdělání. Novopacké kulturní milieu blahodárně zapůsobilo i na jeho umělecké ambice a ovlivnilo budoucí studijní zaměření. Na místní scéně v té době působil jako profesor kreslení vynikající grafik Karel Štika, kterého si žák Vinter velmi oblíbil. Později ve vzpomínkách uvedl, že osudové setkání s tímto pedagogem bylo rozhodující pro jeho celoživotní orientaci na výtvarné umění.

Chodil i na jeho nepovinné přednášky a navštěvoval pravidelně Mistrův ateliér. Postupně se zde seznámil nejen s jeho tvorbou a používanými grafickými technikami, ale i s celou širokou kulturní oblastí a s řadou výtvarných osobností včetně korespondence K. Štiky s O. Men-

hartem, P. Dillingerem, O. Karlem a tiskařem K. Krylem z Kroměříže.

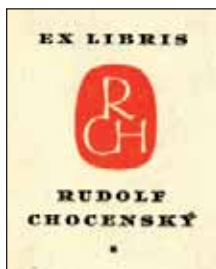
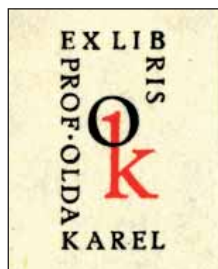
Po maturitě absolvoval ještě knihovnický kurz, ale od října 1941 byl nasazen do továrny na skleněné perly a do exportu skleněných výrobků v Loužnici u Železného Brodu. Našel si přitom dostatek příležitostí seznámit se blíže s knižní kulturou a s užitou grafikou. Začal rovněž **sbírat exlibris** a podrobněji se za-

Vlastimil Vinter, X3, 1941

jímal o typografii a písmařské umění. První knižní značku k výměně si vyryl do linolea sám. Během krátké doby již měl pěknou sbírku opusů od výtvarníků O. Menharta, P. Dillingera, V. H. Brunnera, K. Dyrynka, Jaro Berana, V. Rytíře, B. Štorma, O. Karla aj. Vesměs v zinkografii a litografii. Využil známosti s Otou Karlasem, sazečem v novopacké tiskárně, a kulturně orientovaným Jaroslavem Fabiánem, aby podrobněji pronikl do povahy a technických aspektů typogra-

fie a tiskařského řemesla. V Nové Pace při Městské muzejní komisi založil Kroužek mladých přátel umění, pro který mu v roce 1944 vytvořil Oldřich Menhart signet s iniciálami KMPU a znakem města Nové Paky v dřevorytu. Z té doby pochází také jím vytvořený soubor 25 typografických exlibris pro přátele i jemu osobně neznámé sběratele na základě svého momentálního nápadu. (Text doplňoval obrazy sázenými z linek, závorek a jiných

Vlastimil Vinter, T, 1941–1945

tiskařských prvků, jimiž charakterizoval povolání nebo jména majitelů). [1] Exlibris byla vysázena a vytištěna v tiskárnách u novopackého J. Fabiána, semilského Glose, v turnovské tiskárně Müller a spol. a také u K. Kryla v Kroměříži.

Po válce konečně mohl v Praze vystudovat dějiny umění na Filozofické fakultě UK, kde byl postupně žákem J. Květa, A. Matějčka, J. Pečírky a J. Cibulky. Vrátil se do rodného Liberce a byl dlouhá léta odborným pracovníkem a správcem Severočeského muzea. Jeho zásluhou byla např. zachráněna a zaopatřena rozsáhlá sbírka exlibris libereckého továrníka JUDr. Rudolfa Neumanna (1862–1907). Vinterova **publikační činnost** směřovala k propagaci kulturních památek v Československu, k výtvarné a výstavní činnosti a k textům do uměleckých katalogů,

např. pro Liberec o Jaro Beranovi, pro Galerie Klenová o Janu Simotovi (1988), pro Odeon o Františku Turkovi (1990), pro Rabasovu galerii o sochaři Miroslavu Pangrácovi (2012, posmrtně). Jeho články najdeme v regionálních časopisech a sbornících, např. *Náš Liberec*, *Česká beseda* nebo v odborných muzejních periodikách a Zprávách památkové péče.

Moje osobní setkání s ním je spojeno s jeho **pedagogickým působením** na pražském Institutu osvěty a novinářství UK. Přednášel zde kapitoly z dějin umění a estetiky a vedl seminář o problematice

Vlastimil Vinter, T, 1941–1945

památkové péče. Padli jsme si do noty, on byl mým oblíbeným profesorem a já jeho zaníceným posluchačem. Pojítkem byly vzpomínky na líbeznou podkrkonošské městečko pod barokním paulánským klášteřem, kde jsem v mládí často pobýval o prázdninách. Prof. Vinter se dokonce dobře znal s mým příbuzným – novopackým Janem Kloučkem, grafikem a tiskařem u Müllerů v Turnově, jinak bratrancem mého otce.

Na fakultě jsem samozřejmě u něj složil zkoušku dne 24. 5. 1964 na výbornou, což mám zapsáno ve výkazu o studiu (indexu) s jeho vlastnoručním podpisem. Jako **výtvarník** a **sběratel** potěšil svými typografickými náměty R. Hlavu, Ing. O.

Hradečného, R. Chocenského, V. Rudla, M. Helceleta, Alenu i Evu Štikovy a řadu dalších. Bohužel poptávka po nich je mezi současnými sběrateli nevalná. Stejně tak zůstává na burzách malý zájem o knižní značky B. Malého, Z. M. Zengera, O. Menharta či klasika V. H. Brunnera, podobně jako např. v Rakousku o exlibris dříve tolik oblíbeného kaligrafa Franze Lehrera z Lince a nedávno zemřelého známého sběratele a kaligrafa dr. Ottmara Premstallera ze St. Georgenu.

Petr Dillinger, X2, 1943

Zkrátka zinkografické pérovky, heraldická exlibris a písmová či kaligrafická díla nejsou evropským módním artiklem. Zatím příliš neuspěl ani Jiří Altman s kaligrafickými dřevořezy nebo Rudolf Ma-

Václav Rytíř, P1, 1941

reček s kaligrafickým sítotiskem. Chválím proto výtvarnici a sběratelku Marii Rumlarovou, která připravila putovní vý-

stavu Hry s písmem pro královéhradeckou knihovnu v r. 2014, poté pro Galerii Na návsi v Libošovicích a naposledy v říjnu 2018 pro Městskou knihovnu Fráni Šrámka v Sobotce.

Před deseti lety zemřel poslední významný tvůrce a sběratel typografických, kaligrafických a písmových exlibris Vlastimil Vinter. Lze si jen přát, aby s moderními výboji digitální typografie a grafiky znovu stoupala i obliba tohoto žánru.

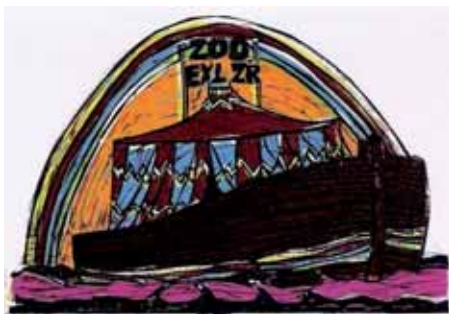
Jiří Ort

Literatura:

- [1] VENCL, S. *Moderní exlibris v českých zemích*. Pelhřimov: Nová tiskárna, 2018, s. 253.
- [2] VINTER, V. *Úvod do dějin a teorie památkové péče*. Praha: SPN 1982.
- [3] VINTER, V. *Živý odkaz minulosti*. Praha: Orbis 1961.
- [4] NESVADBÍKOVÁ, J., VINTER, V., WIRTH, Z. *K vývoji památkové péče na území Československa*. Praha: SPN 1983.
- [5] HRUŠKA, E. *Vlastimil Vinter šedesátiletý*. Zprávy památkové péče, č. 41, 1981.
- [6] VINTER, V., VLK, M. *Restaurátorské umění 1948-1988*. Katalog výstavy, 1989.
- [7] VINTER, V. *K ikonografii pražských památek*. Zprávy památkové péče, č. 2, 2009.
- [8] RYTÍŘ, V. *Exlibris pro Vlastimila Vintera 1940-1941*.
- [9] VINTER, V. *Moje typografická exlibris*. Sborník pro exlibris a drobnou grafiku, SSPE 2003, s. 44–47.

DESET POHLEDŮ NA STO INTERNETOVÝCH AUKČÍ SSPE

1. FAKTOGRAF: První aukce začala v říjnu 2009 a obsahovala 122 položek, z kterých se prodalo 86, a její tržba byla 11 668 Kč. Od té doby jsou aukce pravidelně pořádány vždy od října do června každého roku, tedy devět aukcí do roka. V červenci, srpnu a září býváme na cestách ve světě nebo v přírodě.

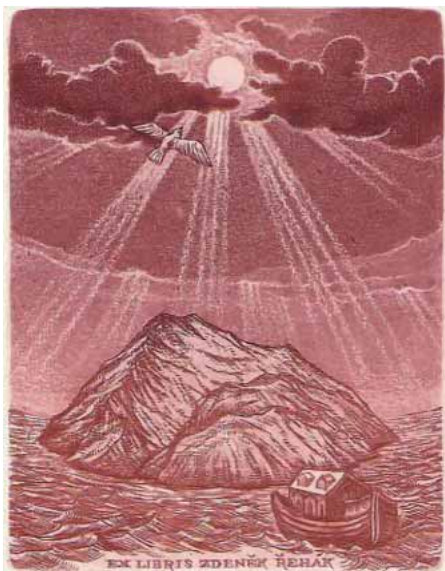
Kateřina Černá, X3, 2010

Z toho vyplývá, že aukcí č. 100 měla začínat dvanáctá sezóna v říjnu 2020. Avšak vzhledem k situaci, kterou způsobil koronavirus, jsem se nechal přemluvit a uspořádal jsem mimořádně aukci č. 100 v době minulých letních prázdnin koncem srpna a začátkem září. A byla velmi úspěšná. Tržba byla 76 720 Kč a prodalo se 294 položek z 300 nabízených.

2. STATISTIK: Za dobu trvání aukcí se na účtu aukce obrátilo 3 975 877 Kč, z toho šlo na účet SSPE 397 588 Kč. Za těch 11 let vyměnilo majitele 22 354 položek. Proč píší položek? Protože ve statistice nerozlišujeme exlibris, novoročenku nebo volný list a některá položka obsahuje třeba několik exlibris nebo je to celý soubor několika grafik. Víím, že inflace plíživě požírá naše peníze a změ-

na cen se nevyhnula ani grafice. Víím, že dosažená cena grafiky je závislá zejména na kvalitě nabídky, ale uvedu příklady průměrných cen za položku v průběhu času: ročník 2009/2010 = 148,97 Kč, ročník 2014/2015 = 153,42 Kč, ročník 2017/2018 = 173,54 Kč, ročník 2019/2020 = 223,04 Kč.

3. DRAŽITEL: Rád si prohlížím nabídku grafik v aukci a rozhoduji se, kterou bych chtěl získat, a stanovuji svůj limit ceny. Ten pak přihodím jako „maximální příhoz“ a čekám, zda k němu cena dojde, nebo bude nižší, nebo mě snad někdo přehodí. A to potom začne boj v posledních minutách aukce!

Herbert Kisza, C3+C5, 1998

4. PRODEJCE: Můj manžel sbíral exlibris a novoročenky a velmi se získanou grafikou těšil do posledních chvil. A když odešel, nevěděla jsem, co se sbírkou udělat do té doby, než mi provozovatel aukce nabídl, že bude sbírku pomalu rozprodávat a já budu informována

o dosažených cenách. Mohu se na ně podívat na webu a utrženou částku po odečtení aukčních poplatků pak dostanu na konto. Nu, a to už trvá sedm roků a stále ještě máme co prodávat.

5. SBĚRATEL: Já jsem pro tradiční model sbírání, nechat si udělat exlibris a pak je s ostatními vyměňovat. Tak se mi to zdá správné a líbí se mi to. Ale na některé autory, kteří se mi líbí, tímto způsobem

Jiří Neuwirt, C3+C5, 2011

nedosáhnou, a tak jsem se do aukcí rovněž zapojil. Nedražím toho moc, ale už se mi podařilo doplnit sbírku o autory, které jsem dosud neměl, a taky se občas nabízejí grafiky staré a dobré, které již vyměnit nelze. Občas mě taky zaujme některá grafika námětem nebo provedením a zatoužím ji mít. A proto těm aukcím fandím!

6. SSPE: Aukcemi SSPE byl zahájen v říjnu 2009 provoz naší internetové adresy www.sspe.cz a ta se stala jakýmsi předvojem vstupu výpočetní techniky do sbírání exlibris. Nu, ta částka, kterou přispívá aukce na účet spolku není vysoká, ale není ani zanedbatelná. Aukce se už stala nezbytnou položkou v rozpočtu SSPE.

7. HISTORIK: Z mého hlediska je to krátký časový úsek, ale zkoumáním jsem zjistil, že aukce má řadu věrných dražitelů, kteří se zúčastňují od prvního ročníku dodnes, buď pravidelně, nebo se účastní třeba jen dvakrát za rok, ale stále aukci sledují. Nyní v době koronaviru sleduji zvýšený zájem o aukci u všech sběratelů.

8. PROVOZOVATEL AUKCE: Aukce plní základní úkol, který jsem stanovil při jejím začátku – zachraňuje sbírkové předměty, které by možná skončily ve starém papíru. Dává sběratelům šanci doplnit si grafiky autorů, po kterých touží, a sehnat i grafiky autorů, kteří už nejsou mezi námi. A pokud přináší úspěšnému dražiteli i radost ze získaných grafik, jsem spokojen. A co mě také těší – aukce už získala několik nových členů SSPE, kteří za mnou přišli a svěřili se mi, že právě aukce stála na začátku jejich sbírání.

9. MANŽELKA PROVOZOVATELE: On nic jiného nedělá, než se hrabe v aukci – buď připravuje seznam další aukce, popisy, skeny – nebo už připravené přenáší na web – nebo vyhodnocuje, třídí, obaljuje, balí, píše adresy, chodí na poštu – nebo kontroluje tržby a odesílá peníze. A ve volných chvílích řeže z kartonu formáty na vyztužení obálek a odpovídá dražitelům, kteří nezískali položku, že přihodili o 0,04 sekundy později, než soupeř. Prosím vás, přihlaste se někdo, komu by mohl to provozování aukce předat, nebo nám zaroste zahrada plevem a náš domek nám spadne na hlavu!

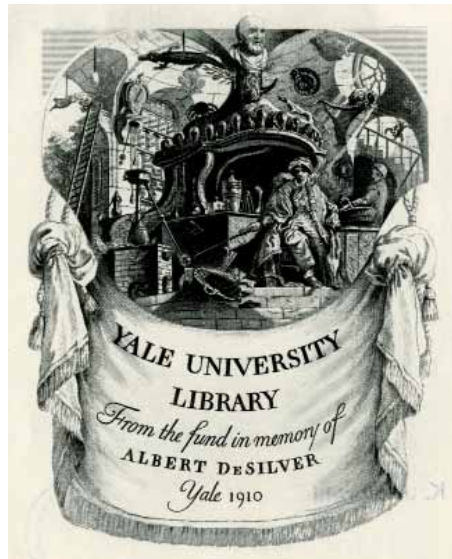
10. FUTUROLOG: Budoucnost sběratelství je v elektronických aukcích! Sběratel exlibris se už bez obrazovky neobejde!

Zdeněk Řehák

EXLIBRIS AMERICKÝCH UNIVERZIT VE SBÍRCE K. J. OBRÁTILA

Jaký byl K. J. Obrátil sběratel?

Rozsáhlá, třicetitisícová sbírka exlibris K. J. Obrátla uchovávaná v Knihovně Národního muzea obsahuje jak česká, tak zahraniční exlibris, stará i moderní, se sbíraná do roku 1945. Zahraniční knižní

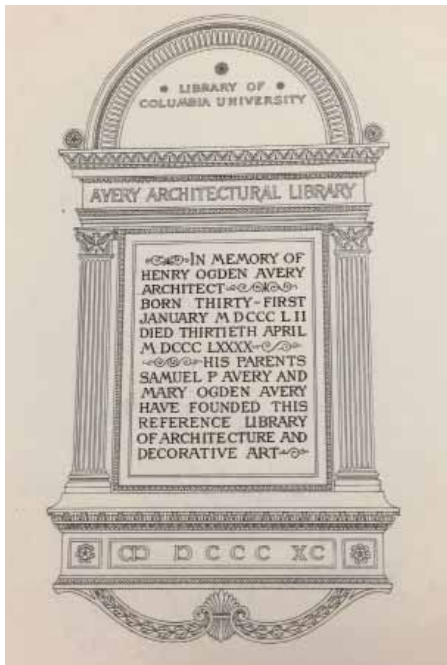

Yale university, neznámý autor, P2, 1925

značky tvoří přibližně pětinu až čtvrtinu z celkového množství. Jsou zde zastoupeny pravděpodobně všechny země, kde tradice sběratelství exlibris v dané době žila. Jelikož z takto rozsáhlé sbírky je zpracována necelá čtvrtina exlibris, lze většinu závěrů o struktuře a obsahu sbírky (tedy i o tom, jaký byl K. J. Obrátil sběratel) vyvozovat a odhadovat pouze na základě několika tisíc exlibris zpracovaných v databázovém systému a z hrubých soupisů obsahu krabic pořízených

1 Exlibris Miss Abbotts School, M'Kinley Junior High School, School for the blind – Special library.

při stěhování fondů z historické budovy Národního muzea do depozitářů v Terezíně. Přesto lze ve zpracované části nalézt drobnou, ale pozoruhodnou kolekci

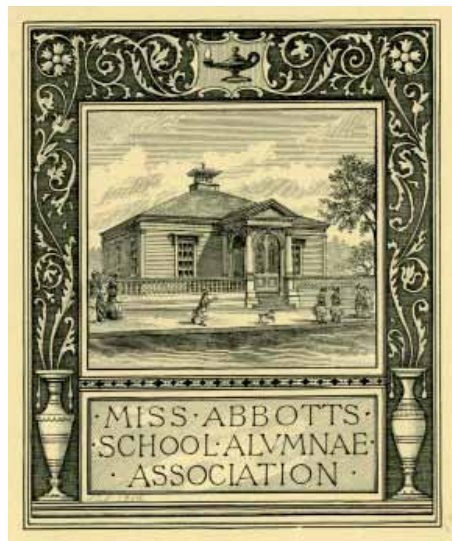
Library of Columbia University, neznámý autor, P1+T, 1890

exlibris amerických univerzit a škol, která podává o Obrátlovi jako exlibristovi zajímavé svědectví.

Kolekce 23 exlibris vysokých škol, kolejí a několika odborných škol¹ se nachází ve zpracované části sbírky a nemusí jít tedy o konečný počet takovýchto exlibris ve sbírce. Obsahuje historická exlibris prestižních amerických univerzit z první poloviny 20. století, mezi jinými také známé Yaleovy univerzity a elitní Kolumbijské a Brownovy univerzity patřící do tzv. břechtanové ligy. Samotná kolekce z hlediska výtvarného není nijak výjimečná, jedná se o běžnou produkci zin-

kografických, autotypických a typografických exlibris navrhovaných tiskárnami pro vysoké školy většinou s užitím emblému školy, pečeti a případně s textem v dekorativním rámečku, v některých případech s volnými kolonkami pro vepsání evidenčních čísel a místa uložení. Většina exlibris není signována a zatím ani datována, autoři jsou určeni asi u poloviny exlibris. Mezi výtvarně zajímavější v kolekci patří mědirytové exlibris Sid-

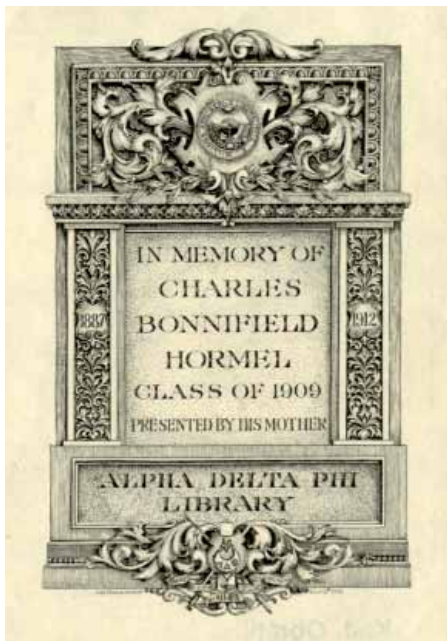

Miss Abbotts School, Smith Sidney Lawton, C2, 1916

neyho Lawtona Smitha z roku 1916 pro Miss Abbott's School, pravděpodobně soukromou školu pro mladé dámy, a také mědirytové exlibris navržené Arthurem Nelsonem MacDonalodem v roce 1915 pro knihovnu slavné studentské „society“ Alpha Delta Phi. Oba autoři patří k tzv. pěti malým mistrům *American bookplate design*.²

² Z korespondence James P. Keenana z *American Society of Bookplate* (2008)

Geograficky kolekce pokrývá univerzity napříč Spojenými státy od východního pobřeží – Connecticut, Rhode Island, New York, Pensylvánii, na středozápadě přes Texas, Severní Dakotu, Ohio, Illinois,

Alpha Delta Phi Library, A. N. MacDonald, C2, 1915

Michigan až k západnímu pobřeží do státu Washington tak, jak existovaly do roku 1939, což je poslední rok uvedený na evidenčním lístku jako rok získání do sbírky. První americkou univerzitní knihovnu, prestižní Library of Columbia University, si Obrátil zapsal do registrace již 15. května 1912, tedy více než šest let před založením SSPE, a to pod ev. číslem 2689. Tedy jedenáct let poté, co si nechal Obrátil vyhotovit své první exlibris od Aloise Kalvody, jeho sbírka již čítala bezmála 2700 exemplářů, a jak vidno nejen evropských. Jako poslední tři exlibris do

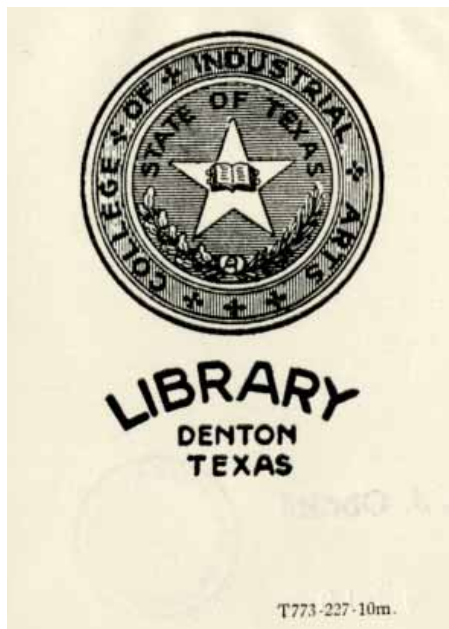
této „univerzitní“ kolekce přidal Obrátil University of Pennsylvania – Tobias Wagner Library Fund, Library School – New York State Library School a The University of Chicago. Na evidenční lístky uvedl jako datum získání 1. 7. 1939, přesně dva měsíce před vypuknutím 2. světové války. Z evidenčních záznamů není zřejmé, zda exlibris získával přímo kontaktem

rary Denton, Texas, zapsané 7. 10. 1929 nese evidenční číslo 14574, exlibris Yale University Library, získané o 4 roky později, 12. 12. 1933, má přiděleno evidenční číslo 18791 a o šest let později exlibris University of Pennsylvania – Tobias

Library of the University of Michigan, (Jannar), C2, nedatováno

s americkou sběratelskou komunitou či od jiných evropských, např. německých, sběratelů. Další data získání (např. 28. 4. 1921, 10. 10. 1929, 1. 3. 1930, 12. 12. 1933, 3. 12. 1935, 1. 2. 1936 a evidenční čísla přidělována Obrátlelem každému došlému exlibris ale podávají výmluvný přehled o tom, jak mu sbírka exlibris utěšeně narůstala a mohutněla, např. exlibris College of industrial Arts. Lib-

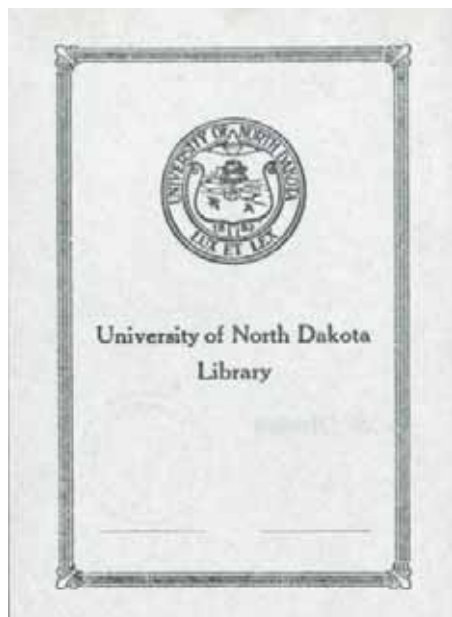
College of industrial Arts. Library Denton, Texas, nezjištěný autor, P1+T, nedatováno

Wagner Library Fund zařazené do sbírek 1. 7. 1939 už nese číslo 23893. Poslední evidenční číslo zaznamenané ve strojopisovém soupisu Obrátilovy sbírky je 19245. Na evidenčním štítku exlibris vypsáném Obrátlelem 1. 6. 1940 je číslo 24199³. Strojopisový soupis není tedy úplný a do roku 1945, kdy K. J. Obrátil zemřel, se konečný počet exlibris v jeho sbírce dost pravděpodobně přiblížil k třiceti tisícům.⁴

3 Inventární číslo. Exlibris 3606

4 Dle součtu zpracovaných položek a hrubého součtu položek v krabicích v nezpracované části sbírky

Představená kolekce exlibris amerických univerzit je skutečně drobná, neobsahuje skvosty z hlediska uměleckého ani z její analýzy nelze vyvodit převratné

University of North Dakota, nezjištěný autor, P1+T, nedatováno

závěry. Přináší nám ale další informace k sběratelské osobnosti K. J. Obrátily. Čistě matematickým rozbohem dojdeme ke zjištění, že v letech 1912–1939 získal Obrátíl do svých sbírek přes 21 tisíc exlibris, rozpočítáno na roky přibližně 785 exlibris ročně. Vezmeme-li v úvahu, že kromě exlibris se věnoval také sbírání plakátů, letáků, grafiky, rukopisů, budování knihovny, vlastní badatelské, vydavatelské a přednáškové činnosti a civilnímu zaměstnání, vymyká se tento sběratelský počín zcela dnešním časovým a i finančním možnostem běžného zaměstnaného člověka. Nezbyývá než pokračovat ve zpracovávání a zkoumání

sbírky exlibris K. J. Obrátily a tím přispívat k dalšímu poznávání historie sběratelství exlibris u nás. Je to ale běh na dlouhou trať a jeden kurátor by se prací na ní bezpochyby zabavil na dlouhá léta.

Martina Vyšohlíďová,
Knihovna Národního muzea

CO DĚLAJÍ PRACOVNÍCI KNIHOVNY NÁRODNÍHO MUZEA PŘI LOCKDOWNU? PRACUJÍ DISTANČNĚ!

Dlouho již tomu, co mohli do muzea vkročit jak návštěvníci, tak samotní kurátoři. Uzavření v domovech v režimu home office kurátoři nezhájí, ač mají ke sbírkám omezený přístup, pilně s jejich daty pracují. V jarních měsících roku 2020 jsme na portálu **eSbirky.cz** zveřejnili pro badatele i širokou veřejnost další kolekce sbírkových předmětů. Z ilustrací to byla druhá část nedávno získaného *fondu ilustrací Václava Fialy*. V dochované kolekci se nachází mnoho nátisků s jednotlivými fázemi barevných soutisků. Ve Fialově ilustrační tvorbě výtvarně rezonovaly znalosti a pozorování z cest po Asii a Rusku, zejména v ilustracích pro pohádkové knihy vydávané československými nakladatelstvími po 2. světové válce. Dalším velkým on-line zpřístupněným fondem jsou *linorytové štočky výtvarníka Pavla Piekara* pro knižní ilustrace a volnou grafiku. Všechny motivy byly vytvořeny jako barevné soutisky z několika matic, některé linoryty jsou i mnohobarevné. Grafický list Benátský karneval byl tištěn dokonce z 19 matic. V souboru nalezneme štočky k ilustracím Máchova Máje z roku 2016 nebo matrice pro tisk portrétů osobností české kulturní historie, např. Josefa Čapka, Josefa Mánesa či Karla Škréty. Drobnější, ale zajímavý

je také soubor návrhů nakladatelských a edičních značek, návrhů knižních ozdob a předsádek *T. F. Šimona*. Z exlibris se podařilo zveřejnit drobnější soubory autorských knižních značek (také novoročenek a příležitostné grafiky) *Mikoláše Alše, Václava Rytíře, Antonína Burky, Františka Bílka a Vojtěcha Preissiga* a z nových přírůstků pak exlibris *Václava Fialy* a doplnit fond exlibris *Martina Manojlína* o kolekci jeho novoročenek.

Díky postupující práci na digitalizaci uměleckých knižních vazeb jsme mohli badatelům představit nově také práce *kniháře Jendy Rajmana* z let 1910–1960, představující průřez jeho celoživotní tvorbou. Jenda Rajman se vyučil u svého otce a prošel i učením u zakladatele české moderní knižní vazby Ludvíka Bradáče. Tvořil v knihařské dílně v Rožďalovicích, která je v současné době provozována jako živé muzeum s plně dochovanou funkční knihařskou dílnou. Další badatelskou zajímavostí na eSbírkách je „naše“ jediná knižní vazba z rukou *Františka Bílka* – Promoční album z roku 1939 se symbolickým příběhem na vazbě.

Ani během podzimně-zimní uzávěry jsme nezaháleli – pro eSbírkky připravujeme nově kolekce exlibris *Josefa Hodka* a *T. F. Šimona* a zejména rozsáhlé soubory ilustrací a exlibris a novoročenek *Jana Konůpka*, které jsou od 1. 1. 2021 z hlediska autorského zákona volné ke zveřejnění. Dále se ke zveřejnění připravují fotografie uměleckých knižních vazeb jednoho ze zakladatelů moderní knižní vazby *Karla Dudeška st.* a ze současníků vazby *kniháře Jana Perůtky*.

Připravujeme se na dobu, kdy muzea opět ožijí návštěvnickým ruchem, a pracujeme na reálných výstavách. Začátkem prosince 2020 jsme v novém výstavním

prostoru Knihovny Národního muzea „otevřeli“ výstavu *Korona v muzeu*. Zatím si ji návštěvníci mohou prohlédnout pouze virtuálně – na webových stránkách Národního muzea pod záložkou *Virtuálně do muzea* – a podrobnější informace o sv. Koroně, textech písní a celém fenoménu lze nalézt také na <http://www.spalicek.net>. Nyní se modlíme ke sv. Koroně, abychom mohli otevřít brány a představit návštěvníkům vítězný soubor exlibris z *XVI. trienále českého exlibris 2020*.

Pravidelně také publikujeme krátké zprávy a zajímavosti o sbírkách, upozornění a poutávky na facebookových stránkách našeho oddělení Knižní kultura. Kdo je sleduje, snad nepromeškal on-line vernisáž *výstavy Hudební zvěřinec* v Českém muzeu hudby, na které naše oddělení spolupracovalo, nebo se dozvěděl, jaký kryt používal na měděné desky pro leptání *Rembrandt*, co byl *pták Horník*, či jak se vyšetřoval zločin v muzeu ve Vysokém Mýtě, nebo co obsahovala očkovací *Zázračná injekce* v roce 1925.

Martina Vyšohlídová,
Knihovna Národního muzea.

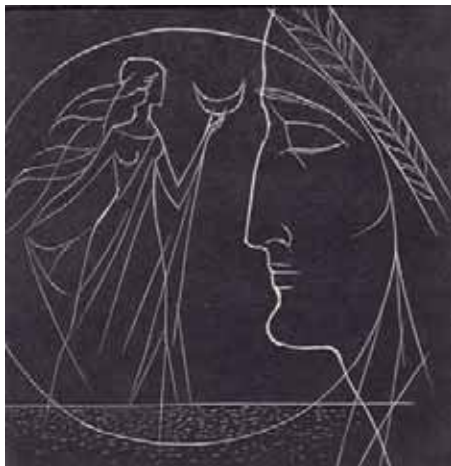
ZE ZÁSUIEK ANTIKVIARIÁTŮ GRAFIKA LIBORA WAGNERA.

V jednom z antikvariátů nabízejících grafiku jsem získala dva signované tisky z roku 1967, pozvánku a exlibris, obojí zdobené dřevorytem. Autorem byl Libor Wagner (1933–1994), malíř, grafik, sochař a příležitostný básník. Jeho přítel Milan Friedl o něm napsal článek k desátému výročí úmrtí do Sborníku SSPE 2004. Friedla a Wagnera vázalo hluboké přátelství a spolu s dalšími osobnostmi uskutečnili myšlenku propojení všech odvětví umění v projektu *Lyry Pragensis*,

komorního sdružení pro hudbu, poezii a výtvarné umění. Právě k němu se vztahuje pozvánka na ustavující shromáždění 31. 5. 1967, kterého se zúčastnilo 35 zakládajících členů. Libor Wagner se výtvarně podílel na hudebně-literárních pořadech Lyry a od roku 1971 byla jeho díla zařazena do subskripce výtvarných

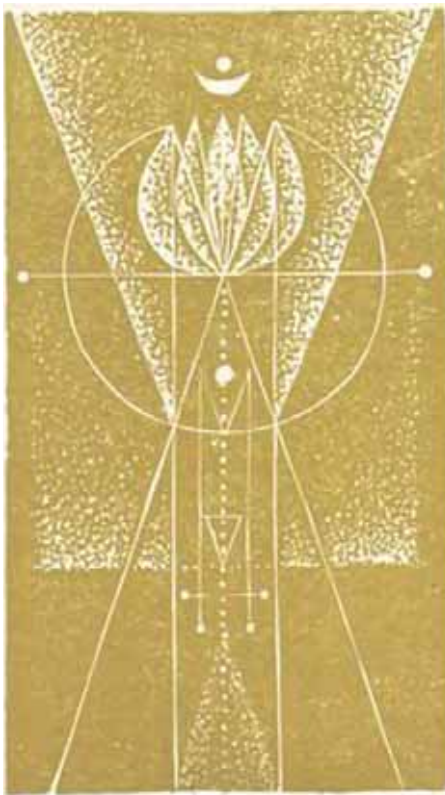
Spolupráce Wagnera a Friedla začala ještě před založením Lyry edicí kolibřích vydání vázaných v kůži pod hlavičkou Pragokonzertu, která předcházela následující edici v Lyře. Jako 5. číslo byl roku 1965 vydán *Nový život* Danta Alighieriho, ve kterém básník prózou a verši popsal vývoj svého platonického vztahu

Libor Wagner, frontispis, Dante Alighieri: Nový život, X2, 1965

děl. Byly to grafické listy (převážně dřevoryty a suché jehly), medaile, plastiky a drobný prémiový šperk.

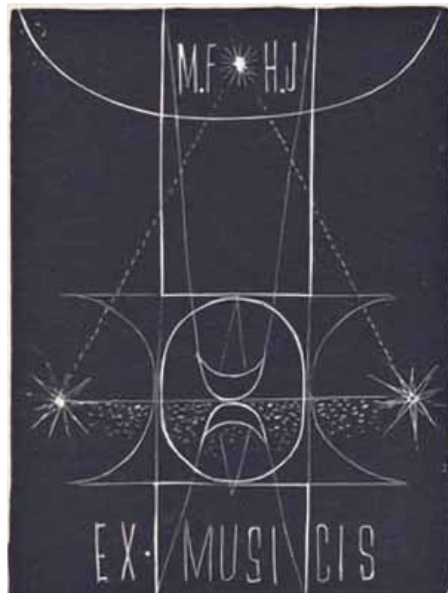
Wagnerova grafika je liniová, sestává z přímk, kružnic, elips, parabol a symbolů kosmických těles, někdy i stylizovaných figur. Technicky je provedena dřevorytem, suchou jehlou, litografií. Milan Friedl vysvětluje ve svém článku tuto symboliku hlubokým zájmem Wagnera (ale i Friedla) o indickou, staroegyptskou a východoasijskou filosofii a náboženství. Wagner často používá kresbu horizontálního půlměsíce jako symbol duchovní a mravní čistoty. Je to zřejmé i z reprodukcí exlibris ve výše uvedeném článku.

Libor Wagner, X2

k Beatrici. Wagner pro toto dílo připravil 28 ilustrací a viněty do záhlaví jednotlivých částí textu, kde pomocí symboliky dvou horizontálních půlměsíců znázornil vývoj básníkovy vztahu k Beatrici od náhodného setkání po konec způsobený náhlou smrtí dívky a vyrovnání básníka

s tragédií, které Wagner vyjádřil symbolikou slunce. Položíme-li viněty vedle sebe, je symbolika vývoje vztahu zcela zřejmá. Wagner se ke svému pojetí ilustrací vyjádřil v doslovu: *Dantův Nový život je nemyslitelný bez síly pramenící z čistoty. Toto poznání bylo klíčem k pojetí mého úkolu. Proto jsem na ni jako na královskou vývojku pravdy, lásky a krásy položil takový dů-*

Libor Wagner, X2, 1967

raz. Proto jsem použil čisté linie ryté kresby, dominující ploše svým světlem.

Nebeské symboly nalezneme i na exlibris provedeném liniovým dřevorytem s legendou Ex musicis M. F.*H. J. Evidentně se jedná o značku pro přítele Milana Friedla a jeho pozdější manželku Helenu Janotovou, jejichž vztah opět vyjadřují dva horizontální půlměsíce uvnitř oválu v souznění s Wagnerovou meditací: *Tajemství je kruh, ve kterém jsou utajena všechna písmena.*

Jana Parýzková

SBÍRKA DROBNÉ GRAFIKY MUZEA VYSOČINY JIHLAVA, POBOČKA TELČ

V roce 2017 byl sbírkový fond telčského muzea, které je pobočkou Muzea Vysočiny Jihlava, rozšířeno o sbírku drobné grafiky. Jedná se o několikatisícovou ucelenou sbírku soukromého sběratele, od kterého byla zakoupena. Sběratel byl dlouhá léta členem Spolku sběratelů a přátel exlibris a sbírka obsahuje nejenom knižní značky – exlibris, ale také novoročenky a přání, která si mezi sebou sběratelé posílají. Ve sbírce je zahrnuto dlouhé časové období

František Kupka, X2, před r. 1926

od 20. let 20. století, kdy se sběratelstvím zabýval již otec sběratele, až po počátek století současného. Také pokud jde o původ zemí, ze kterých grafiky pocházejí, je výčet velmi pestrý – Japonsko, Kanada,

Spojené státy americké, Velká Británie, Německo, téměř všechny státy Evropy.

Většina grafik je však z Československa a byla vytvořena předními českými výtvarníky. Za všechna jména bych uvedla Karla Svolinského, dále Cyrila Boudu a Jiřího Boudu, Zdeňka Mézla, Josefa Lieslera a Annu Grmelovou. Sběratel žil v Telči, takže v jeho sbírce nemohla chybět dílka Bohumila Krátkého, který v Telči žil a tvořil, dále staroříšského rodáka Michaela Floriana, ale také grafiky Petra Tamchyny, který měl k Telči vřelý vztah a nějaký čas zde žil, když měl pronajatou místnost zvoníka na věži farního kostela svatého Jakuba.

Asi vůbec největším překvapením byl grafický list s podpisem Kupka. V době, kdy se Kupkovy obrazy prodávají v řádu milionů korun, bylo neuvěřitelné setkat se s tímto jménem a dílem ve sbírce drobné grafiky. Ovšem neuvěřitelné se stalo skutkem a telčské muzeum se stalo vlastníkem grafického listu Františka Kupky!

Celá rozsáhlá sbírka byla katalogizována a zapsána do Centrální evidence sbírek, kterou od roku 2002 vede Ministerstvo kultury ČR.

Helena Grycová Benešová

Z NOCI KOSTELŮ V BÍLOVICÍCH NAD SVITAVOU

Stěžejní program Noci kostelů konané 12. 6. 2020 byl věnován bílovické malířce a grafičce Janě Ondrušové-Wünschové. Část kostela v Bílovicích se proměnila ve výstavní prostor, v němž byly vystaveny obrazy, exlibris a ilustrace dětských knih. Další výtvarná činnost J. Ondrušové v architektuře byla představena fotografiemi. Vystavená díla byla převážně duchovního charakteru. Výstavu zahájil místní farář Jiří Lazárek za doprovodu varhan. Sama au-

*Jana Ondrušová-Wünschová,
škrábaná litografie, 2020*

torka se k výstavě vyjádřila následujícími slovy: „Věřím, že každé umělecké dílo je otiskem nitra svého tvůrce. Věřící umělec dává do své tvorby něco z Boží lásky, aniž si to uvědomuje.“ Pro velký zájem byla výstava v kostele sv. Cyrila a Metoděje prodloužena do 5. 7. 2020. Úspěšná výstava jistě potěšila všechny návštěvníky. Článek o autorce J. Ondrušové a o této výstavě v Bílovickém zpravodaji 3/2020 je milým záznamem pro budoucnost.

Jan Langhammer

HRAD TRAKAI PENINSULA: UNICORN – SYMBOL KULTURNÍHO A HISTORICKÉHO DĚDICTVÍ

V lednu jsme obdrželi pěkný virtuální katalog [Exlibris2020_unicorn_usb.pdf](#) mezinárodní litevské soutěže na motiv bájného jednorozce, která proběhla od

8. ledna do 29. května 2020. Zúčastnilo se jí 199 výtvarníků a studentů z 32 zemí světa s 395 exlibris. První místo získala Anna TROJANOWSKA z Polska před Peterem KOCÁKEM ze Slovenska a Sigutė BRONICKIENĚ z Litvy. Česká republika byla zastoupena linoryty Heleny Horálkové a Pavla Picha.

Pavel Pich

VELKÝ VZKAZ O LIDSKÉ NE/OBYČEJNOSTI

Ještě před několika desítkami let zde nacházeli oráči v brázdách kamenné sekyry našich předků jako potvrzení o dlouhé spoluexistenci člověka a země.

Je to kraj výrazného čtvera ročních období, z nichž každé jinak kvete, voní a odkvétá, aby se proměnilo v to následující. Je to kraj požehnaný lidskou prací, kraj s dávnými podobami vtesanými do kvádrů hořického pískovce, který je zde všude kolem.

A nad tím vším stojí kostel sv. Petra a Pavla v Konecchlumí postavený roku 1729 proslaveným stavitelem Donátem Theodorem Morazzim. Kostelní věž ční jako prst. Lidský, nebo boží? Kdo ví?

A v tomto kostele najdeme zobrazení i doklad všeho co bylo, a ještě stále je ve čtrnácti zastaveních křížové cesty Mistra Vladimíra Komárka, jeho velký vzkaz o lidské ne/obyčejnosti z roku 2001. Na čtrnácti dubových deskách je zobrazeno Kristovo utrpení, smrt a uložení do hrobu. Jeho vítězné zmrtvýchvstání, uzavírající vítězné boj obyčejného syna člověka se smrtí, se stalo nadějí lidské víry, ve které slovo Bůh znamená věčný život.

Komárkova křížová cesta je všední v obrysech, je jako půda, zdánlivě neříkající

nic, ale čemu všemu dokáže dát podobu a sílu, co všechno z ní může vyrůst!

V poetickém šerosvitu barev jednotlivých zastavení je vloženo tajemství pro toho, kdo chce vidět kolikrát musel malíř přispěchat a spolu s Kristem zvedat tíhu kříže. Protože on tam je stále, navěky. Komárek byl jedním z těch, kterým bylo dovoleno plavit se s rozvinutou plachtou desatera božích přikázání řekou umění a přiblížit se věčnosti.

Křížová cesta symbolicky uzavírá celou Komárkovu uměleckou tvorbu a představuje každodenní, často opomíjený patos, který by měl být součástí každého dne, a pokud není, něco chybí. Je to patos lidí s jejich představami, touhami, s Golgotami jejich zápasů, lidí, jejichž život se odehrává v zdánlivě jednoduchých kulisách, protože život i těch největších se skládá z maličkostí.

Komárkovy květináče, prázdné židle, usychající kytice, portréty v obrysu a bez úst jsou pro vzdělaného kunsthistorika obtížně odborně pojmenovatelné, nesou v sobě něco nedokončeného, jakési prázdno, které zůstává za člověkem, za jeho návštěvou a setkáním v minulém čase, prázdno, které vzbuzuje vzpomínky na tváře a příběhy, a tak v každém malém zastavení jsou kousky zániku i zrození. To je ten nezaměnitelný způsob Komárkovy malby: přes malé, běžné věci vidět vysněné horizonty. A v životě je to stejné.

A právě pro tuto kouzelnou bránu, ke které přivedl každého, kdo byl ochoten chvíli postát a dívat se, se stal V. Komárek velkým malířem života. Maloval paralely lidských osudů prostřednictvím obyčejných věcí. Vyjádřeno slovy: co je poctivé a prosté, rodí se pro nekonečné věky.

A tak jako by otevřeným oknem vystoupil malíř z kostela do krajiny a ztratil se v ní, jako se ztrácí den ve své přirozenosti, aby se znovu zrodil. Tato krajina jako by ho objala a uchovala pro všechny, kdo chtějí vidět a naslouchat.

Komárkova křížová cesta je skvost stvořený ku slávě lidského ducha, v němž boží je lidské a lidské je boží, a s memem pro všechny, že kříž světa je přichystán pro každého z nás.

František Mareš

Mgr. František Mareš je předsedou Spolku ARS MAGNA 21, spolku pro záchranu a restaurování křížové cesty Vladimíra Komárka v Konecchlumí a pro šíření jeho díla.

ZEMŘELA LEGENDA

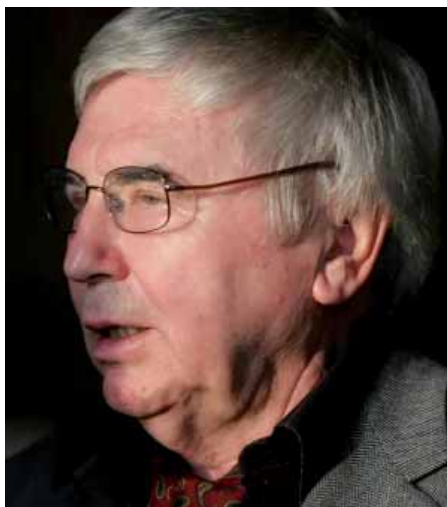
V pondělí 25. 1. 2021 v odpoledních hodinách zemřel grafik Vladimír Suchánek.

Vladimír Suchánek byl tvůrce, který náležel k silné obrodné vlně českých výtvarných umělců, kteří v šedesátých letech opět navrátili naše umění do evropských souvislostí.

Z klasické grafické techniky barevné litografie dokázal inovativními postupy vydobýt způsob vyhovující jeho osobnímu stylu. Vzdušná, lehká, akvarelová forma jakési přesně řízené náhody dokázala zaujmout již sama o sobě. V podtextu však bývalo rafinovaně skryto vždy nějaké básnické sdělení. V symbolech a náznacích bylo zašifrováno veškeré bohatství lidských citů – láska, ironie, nostalgie – smích i pláč.

Vladimír Suchánek ovšem nebyl jen člověk zahleděný do své práce. Svým založením to byl muž velmi společenský. V dobách nesvobody nechyběl

na žádné akci, která pod různým formálním krytím poloilegálně udržovala vědomí kontinuity zakázaného SČUG Hollar. Je tedy logické, že po roce 1989 patřil mezi obnovitele tohoto tradiční-

ho sdružení pečujícího o prestiž československé umělecké grafiky. Od roku 1995 velmi iniciativně a obětavě naplňoval funkci předsedy. Své významné osobní kontakty dokázal nezištně zužitkovat ve prospěch celku. Kromě navrácení a obnovy výstavní síně se naplno rozjela koncepční výstavní činnost. Generačně se doplnila členská základna i platforma přátel Hollaru. Díky sponzorům a dotacím se vzkřísila a rozšířila i činnost publikační. Zvláštní péči Vladimír vždy věnoval spolkovému životu, a opět hlavně díky jeho přátelům z přidružených múzických oborů měly hollarovské večírky vždy vysokou úroveň. V té souvislosti je namístě připomenout i jeho pozici klarinetisty a kapelníka v hudebním tělese Grafičanka. Když v roce 2016 Vladimír Suchánek fakticky ukončil předsednickou funkci,

udělal mu spolkový výbor titul nadčasového čestného předsedy SČUG Hollar. Vzpomínka na našeho předsedu, kolegu a kamaráda bude vždy veselá a plná jasu.

Čest jeho památce!

Jan Kavan, 26. 1. 2021

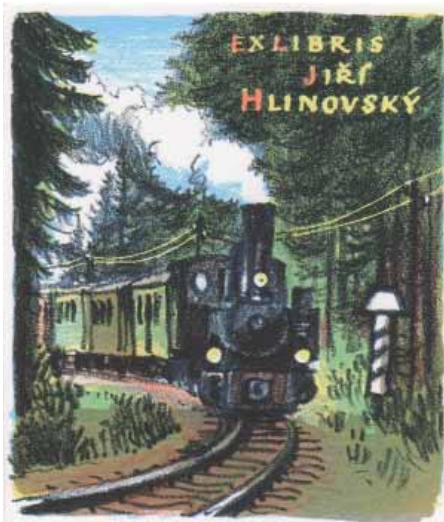
ZA JIŘÍM HLINOVSKÝM (1972–2021)

Když mi 19. ledna 2021 zavolala paní Jiřina Hlinovská, že toho dne ráno její syn Jirka zcela nečekaně zemřel na embolii, bylo to něco neuvěřitelného, blesk z čistého nebe. Od té chvíle jsem

si začal připomínat všechno, co mi tento můj bratranec, který mě do našeho spolku přivedl, o sobě a svých rodičích vyprávěl. Vždy prohlašoval, že je na světě díky exlibris, protože jeho rodiče – výtvarník Stanislav Hlinovský (1924–1994) a jeho maminka Jiřina, rozená Beránková (*1936), se seznámili při sbírání exlibris.

Jiřina Beránková byla členkou SSPE v letech 1963–2000. Poprvé se Jirkovi rodiče osobně setkali v roce 1964 na sjezdu ve Svojanově a blíže se seznámili na sjezdu v Českých Budějovicích v září roku 1965, aby se pak rok nato vzali. Paní Jiřina následovala z východních Čech svého man-

Jiří Bouda, L1, 1993

žela do Tábora. Jirka se jim zde narodil 1. března 1972. Již při jeho narození mu tatínek vytvořil první grafiku – oznámení o narození. Později, ještě jako malému chlapci, mu nechal vytvořit jeho první exlibris od Vojtěcha Cinybulka a Jiřího Boudy. Od svých pěti let (tedy od roku 1977) začal Jirka jezdit s rodiči na sjezdy sběratelů exlibris. V roce 2000 jeho maminka členství v SSPE ukončila a Jirka současně do spolku vstoupil. Pokračoval ve sbírání exlibris jako jeho rodiče (jeho otec sbíral a tvořil exlibris od roku 1949, kdy se stal i členem SSPE). Jirka vystudoval v Táboře klasické gymnázium a pak absolvoval několik semestrů historie a zeměpisu na Karlově univerzitě

v Praze. V rámci toho studoval i genealogii a vstoupil do České genealogické společnosti. Poté si udělal průvodcovské kurzy (i na židovská muzea) a pracoval

Stanislav Hlinovský, algrafie, 1988

jako průvodce. Zájezdy organizoval i pro SSPE, v dubnu roku 2008 do Belgie při příležitosti 50. výročí tamní exlibristické společnosti a v roce 2013 do Polska na 24. mezinárodní bienále současného exlibris v Malborku.

V letech 2004 a 2007 organizoval spolu s paní Marií M. Šechtlovou výměnné dny v Plané nad Lužnicí. V Táboře zorganizoval dva sjezdy SSPE: v roce 2009 a 2013. Vše vzal na svá bedra a podařilo se mu sjezdy i doprovodné výstavy zajistit tak, že účastníci sjezdů odjížděli spokojeni.

Když dne 9. března 2013 valná hromada SSPE doplnila výbor SSPE o nově zvolené členy, byl mezi nimi i Jirka Hlinovský. Jeho členství ve výboru bylo volbami při

valných hromadách potvrzováno a trvalo až do jeho smrti. Při slavnostní valné hromadě ke 100. výročí SSPE, konané 24. 3. 2018 ve slavnostním sále Národního památníku na Vítkově v Praze, obdržel od výboru SSPE za činnost pro spolek děkovaný list s grafickou přílohou od Vladimíra Suchánka.

Měl jsem tu čest s Jirkou několikrát navštívit knihovnu strahovského premonstrátského kláštera a vybírat exlibris z jejich sbírek, a podílet se tak na výstavě a katalogu k výstavě *Vzal jsem tu knihu z rukou anděla*, při jejíž vernisáži v klášteře 28. srpna 2018 byl zahájen i 37. světový kongres FISAE v Praze. Většinu údajů ke katalogu však shromáždil Jirka. Jirka rovněž pomáhal při organizaci 37. kongresu FISAE 2018 pořádáním výletů pro účastníky.

Jirka úzce spolupracoval s mnoha kulturními organizacemi (galerie, knihovny, muzea) a rád zapůjčoval k výstavám adjustované výstavy exlibris a drobné grafiky s jeho oblíbenými tématy: Starý zákon, sport, doprava, hrady a zámky, osobnosti kultury a další.

Jirka se rovněž věnoval sestavování soupisů exlibris, v roce 1997 vyšel soupis Stanislava Hlinovského, v roce 2004 soupis Emila Kotrby (společně s Ing. Josefem Kučerou) a soupis Marie Michaely Šechtlové, v roce 2007 dodatek soupisu exlibris F. Peterky, v roce 2009 soupis exlibris Jiřího Boudy a v roce 2014 soupis exlibris Jaroslava Lukavského.

Často se zúčastňoval sjezdů zahraničních exlibristických společností, kde horlivě vyměňoval, a nezapomněl také o sjezdech podávat zprávy do Knižní značky: sjezd DEG ve Wiesbadenu v r. 2009, sjezd SELC v Lucernu v r. 2010, 63. sjezd DEG v Grassau v r. 2012 a 66. sjezd DEG

v Bad Bramstedt v r. 2015. Neměl řidičský průkaz a jeho biblí byl železniční jízdní řád a nejčastějším námětem jeho exlibris pak železnice, kde se obdivuhodně shodoval s grafikem Jiřím Boudou. Tuto svoji náklonost popsal v článku *Moje sbírka s náměty železnic*, který vyšel ve Sborníku pro exlibris a drobnou grafiku 2011. Je rovněž autorem katalogového listu svého otce Stanislava Hlinovského (1999) a tří článků v Knižní značce: *Kulatiny Marie Michaely Šechtlové* (2012), *Stanislav Hlinovský* (2014) a *Mistr Jan Hus na exlibris* (2015).

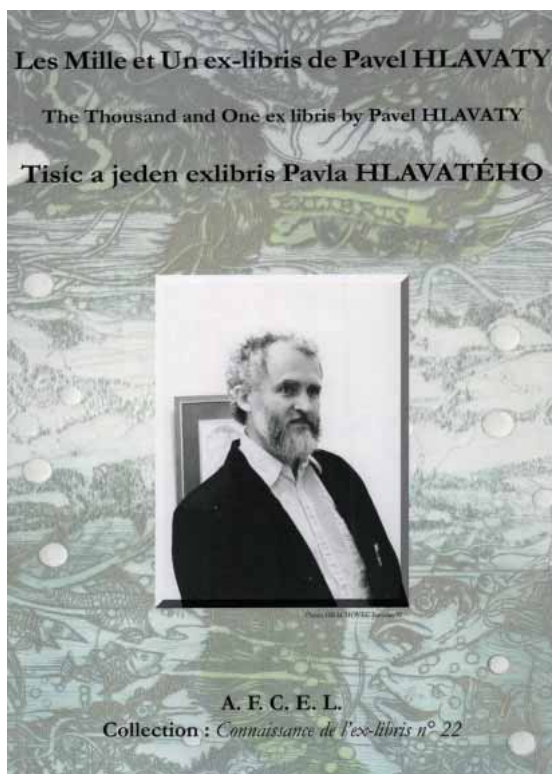
V roce 2017 otevřeli Jiřina a Jiří Hlinovští v části svého domu v Houdkovicích,

kam se tentýž rok natrvalo odstěhovali, Galerii H. V ní vystavovali práce grafiků (Hlinovský, Petřík, Sobota), konaly se zde i tematické výstavy (sport, advent, Veli-konoce). V činnosti Galerie H chce Jiřího maminka pokračovat.

Jirka byl svobodný, neměl svoji rodinu. Jak mi ale jednou řekl, považoval za svoji rodinu náš spolek. Měl rád jeho členy, téměř s každým se osobně znal, pro spolek pracoval a zasazoval se o něj při každé příležitosti. V jeho osobě ztrácíme nejen významného člena našeho spolku, ale i kamaráda, blízkého a hodného člověka, který nám bude citelně chybět.

Alois Sassmann

PUBLIKACE

■ TISÍC A JEDNO EXLIBRIS PAVLA HLA VATÉHO

Vážení sběratelé, kolegové a milovníci umění,

bylo mi velkou ctí, když mi francouzská společnost A.F.C.E.L. nabídla vydání opus listu exlibris. Netušili však, jaké množství exlibris budou vydávat. Počítá se, že se autor se svojí produkcí pohybuje mezi 300–350 exlibris. Protože jsem si vedl malou evidenci jen do roku 1989, odhadoval jsem počet na 800 kusů. Nakonec jich do roku 2020 bylo 907.

Zmapování mé práce se ujala osoba nejbližší a velmi pilně na tom pracovala půl roku. Měsíc pak trvaly korektury, ale nakonec v prosinci 2020 je na světě kniha (135 stran, 907 reprodukcí exlibris).

Přeji každému ze svých kolegů,

aby se dočkal podobné publikace. Kolem tisícovky exlibris vytvořili, pokud vím, W. Jakubowski (mědirytiny cca 5×9 cm) či kolega Kmiec (profesor krakovské farmaceutické univerzity, zanícený tvůrce exlibris, člověk velkého srdce a touhy pohnout farmacií kupředu).

Já sám přežil šedá léta 1969–1989 jen díky exlibris. V osmdesátých letech jsem byl velmi vyhledávaným tvůrcem exlibris. Když řeknu, že jsem se přivazoval k opěradlu židle pro případ usnutí a pádu obličejem na opačnou stranu rydla, bude to znít jako nesmysl. Ale bylo to tak. I dnes, ve věku „kmeta“, pracuji 8 až 12 hodin denně. Je to můj styl života.

Opus list – Tisíc a jedno exlibris Pavla Hlavatého vydala společnost A.F.C.E.L. v roce 2020. 135 stran, formát A4, 907 barevných reprodukcí exlibris.

Úvodní statě napsali J. F. Chassaing a Iva Tauferová a jsou tištěny v české, anglické a francouzské mutaci. Doporučená prodejní cena – 20 euro. K tomu se váže poštovné a balné.

(Poštovné: z CZ do CZ = 61 Kč, z CZ do Evropy = 313 Kč, z CZ do Číny a zámoří 426 Kč. Z důvodu, že mi autorské tisky a tisky k prodeji došly ve dvou rozměrných kartonech, snížila se dopravní cena do ČR za kus na 3 až 4 eura)

Cena do rukou 550 Kč, poštou 600 Kč. Z Francie to bude patrně dražší. Kontakt: www.afcel.fr. Pokud projevíte o opus list zájem, prosím, kontaktujte mne. Po složení finanční částky vám pak mohu opus list poslat. Počet kusů, který mám dosud k dispozici, je omezený.

Za sebe mohu říci, že opus kniha je opravdu velmi vkusně a obsáhle zpracována. Již nyní mám kladnou zpětnou vazbu z celého světa.

Dovoluji si ještě upozornit, že je v tiskárně monografie Pavel Hlavatý – Tvorba 1964–2020. Monografie obsahuje textovou část a velké množství mé celoživotní práce – grafiky, malby, exlibris, příležitostné tisky, malby pro dětské interiéry, art protis, malby na skle, plakáty ad. I tato kniha bude distribuována za cenu tisku a poštovného.

A ještě něco, co mi dodává motivaci k práci: ocenění v soutěžích z posledních měsíců: listopad 2020 – Srbsko, hlavní cena; prosinec 2020 – Hongkong, 2. hlavní cena; prosinec 2020 – Skopje, hlavní cena. Jsem typ soutěživý. Při tisku každého exlibris si přitiskuji o 10–15 kusů více pro archiv a využití pro soutěže. Soutěže jsou nejčastěji tematické, např. Unicorn: sáhnu do archivu a soutěž mohu obeslat. Někde vyžadují jeden tisk, někde až 4 kusy (je to byznys, ale mnohdy z toho kryjí i část výloh na uspořádání soutěže). Protože archiv trochu zužuji, mohu z něj nabídnout některá exlibris, zvláště z dřívějších let (objednavatelé již dávno nejsou sběrateli). Pracuji i nadále s veškerou vášní a chutí a chtěl bych dosáhnout kýžené tisícovky (editor v titulu patrně parafrázoval *Pohádky tisíce a jedné noci*). Přikládám jedno exlibris, které by bylo těžko vyměnit (soutěžní apod.) Přeji vám pěknou podívanou!

Přátelé, děkuji vám, že jste mne celý život „postrkovali“. Jemně, ale vždy dopředu.

Pavel Hlavatý

■ **Jindřich Hotový. Soupis novoročenek Stanislava Kulhánka**

Praha: SSPE, 2021, 12 stran, 5 obrázků, 21 × 15 cm, brožura, tisk Plzeň, Tiskárna Král, 80 výtisků, pro tisk připravil Jan Langhammer. Soupis obsahuje popisný seznam 131 novoročanky z let 1916–1969 a seznam majitelů novoročenek. V úvo-

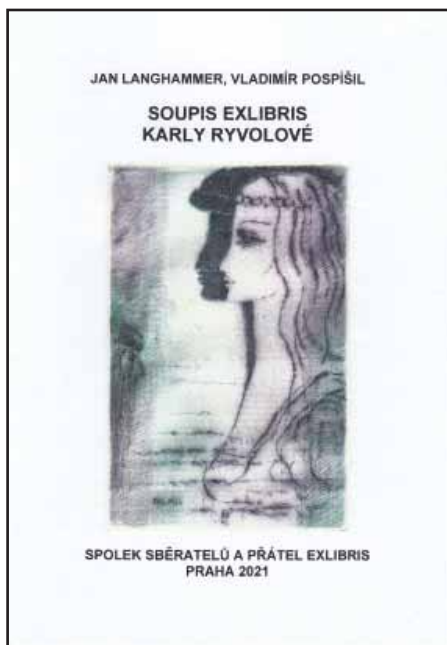
du soupisu jsou vysvětleny okolnosti vzniku novoročenek v průběhu více než padesáti let, doplňující literatura a přehled osobností.

Soupis byl přílohou Knižní značky 4/2020 pro české instituce (povinné výtisky). Soupis je možno objednat na adrese SSPE, jeho cena je 25 Kč.

■ **Jan Langhammer, Vladimír Pospíšil. Soupis exlibris Karly Ryvolové**

Praha: SSPE, 2021, 12 stran, 5 obrázků, 21 × 15 cm, brožura, tisk Plzeň, Tiskárna Král, 80 výtisků, pro tisk připravil Jan Langhammer. Soupis obsahuje popisný seznam 207 exlibris z let 1979–2018 a seznam majitelů exlibris. V úvodu soupisu jsou stručné životopisné údaje K. Ryvolové a výběr z doplňující literatury. Soupis byl přílohou Knižní značky 4/2020 pro české instituce (povinné výtisky). Soupis je možno objednat na adrese SSPE, jeho cena je 25 Kč.

Lgh

■ **17. międzynarodowe triennale małe formy grafiki Polska – Łódź 2020**

Katalog k mezinárodní výstavě drobné grafiky, která se konala od 22. 10. 2020 do 31. 1. 2021 v Galerii Willa Městské výtvarné galerie v Lodži. Brožovaný katalog má

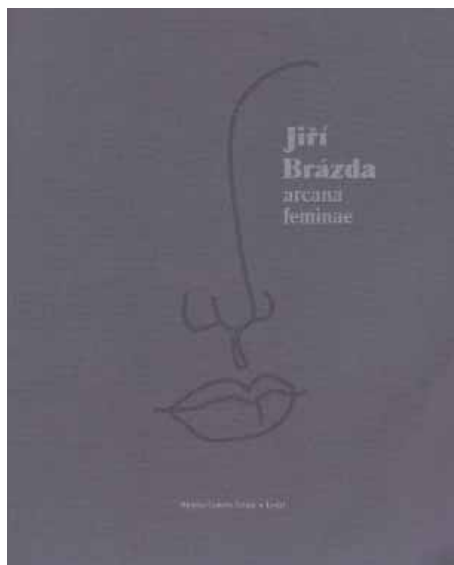
192 stran, 305 barevných obrázků a obálku s logem výstavy, 22,5 × 20,5 cm, 500 výtisků. ISBN 978-83-63942-82-3. Úvodní text D. Leśnikowski. Kronika přehlídek od roku 1979. Seznam vystavujících podle zemí (z České republiky pouze E. Ranný). Každý z deseti grafiků, kteří byli oceněni čestnou medailí, je uveden svými vlastními slovy o grafické tvorbě, životopisem, seznamem vystavených grafik a jednou reprodukcí. Každý další autor, který se zúčastnil výstavy, je uveden jménem, zemí původu, rokem a místem narození, seznamem vystavených prací a jednou reprodukcí grafiky. V závěru jsou zkratky grafických technik.

Lgh

■ **Jiří Brázda – Arcana Feminae**

Katalog výstavy doprovázející 17. mezinárodní trienále malých grafických forem, Polsko – Lodž 2020. Městská umělecká galerie v Lodži, 24 s., 20 obrázků, obálka, 26 × 21 cm. ISBN 978-83-63942-85-4. Texty napsali: M. Dzięgielewska, G. Matuszak.

Již více než tucet let je nepsanou tradicí Mezinárodního trienále malých grafických forem v Lodži prezentovat jako součást doprovodných výstav samostatnou výstavu laureáta čestné medaile této akce. Během letošního ročníku představíme grafiky, obrazy a kresby Jiřího Brázdy oceněného v roce 1985.

Výstava Arcana feminae je druhou samostatnou výstavou děl českého umělce v Lodži. První se uskutečnila v roce 1987. V té době umělec představil své grafiky s odkazem na mytologická a biblická témata a návrhy knižních ilustrací. Dnešní výstava je jakýmsi shrnutím jeho dosavadních uměleckých úspěchů. Její název přímo odkazuje na hlavní téma většiny umělcových děl – na postavu ženy, která je Brázdovi metaforou moderního člověka, jeho tajemství a obtížných příběhů. Tato archetypální ženská postava se obvykle projevuje

v expresivních pózách, které vyjadřují problémy jednotlivce a složité vztahy mezi ním a jeho okolím. Protože umělec pozorně sleduje vnější svět, silně vnímá podněty, které z něj vycházejí, a prostřednictvím narativních, někdy autobiografických kompozic přenáší univerzální obsah, který se dotýká každého z nás.

Výstava se skládá z grafických, kreslířských a malířských děl poskytnutých autorem a také z grafických miniatur, které Brázda věnuje do sbírek instituce již 35 let. V současné době tvoří sbírka děl českého umělce v Městské galerii umění v Lodži 55 maloformátových děl na papíře, zejména knižních značek vytvořených na objednávku sběratelů z celého světa, vyrobených kombinovanými technikami mědirytiny, suché jehly a mezotinty. Dokonale zvládnuté kreslicí schopnosti v kombinaci s jednobarevným tiskem jemnými, většinou hnědými, barvami a dokonalou manipulací se světlem byly charakteristickými znaky Jiřího Brázdy od samého začátku.

Małgorzata Dzięgielewska

ČASOPISY

■ EXLIBRIS ABOENSIS, Nro 112, 4/2020, Finsko

Cesta finské malířky Anneli Hilli (*1973) k novému umění; věnuje se rovněž tvorbě exlibris. Výlet Marianne Palonesové do světa exlibris – brožura o tvůrcích exlibris. Olli Ylönen píše o vlivu pandemie na činnost FISAE. Zpráva o mezinárodní soutěži Exlibris Finland 2020 (Mikhail Verkholantsev (Михаил Верхоланцев, *1937). Cesta inženýra Svena Svanbäcka k umělecké tvorbě a k exlibris. Liisa Avelin píše o svém vztahu k exlibris a členství ve spolku. Pátou částí jsou představeny grafičky z Petrohradu: Ksenia Avramova (Ксения Аврамова), Lyudmila Kotelnikova (Людмила Котельникова) a Tatiana Mikhailova (Татьяна Михайлова). Jako osobnost a její exlibris je představena Anni Collanová (1876–1962), finská sportovní a skautská činovnice. Částí 2 pokračují exlibris se sportovní tematikou. Na jedné stránce jsou reprodukována exlibris 10 běloruských grafiků.

■ GRAFIEKWERELD, No. 4. 2020, Nizozemsko

Druhou částí pokračuje článek o sběratelské dvojici: Wim a Ans van der Kuijlen; reprodukce exlibris autorů: Imre Vadasz, Eduard Wiirart, Michel Fingesten, Max Kislinger, Pam G. Rueter, Rose Reinholdová. Oleksiy Sobolevsky (Алексей Соболевский), ukrajinský grafik, se narodil v ruském Ivanovu, studoval na Státní univerzitě umění v Kyjevě; článek o něm je doplněn informacemi o kulturních dějinách Ukrajiny. Peter Kooij píše o německém grafikovi Conradu Felixmüllerovi (1897–1977); důvodem pro tento článek jsou dva otisky z dřevěných štočků ze sbírky Nobilis Foundation, které jsou přiloženy k tomuto číslu. Pieter Jonker oslovuje čtenáře v podrobném článku na rozloučenou v souvislosti s předáním časopisu (po sedmi letech) novému redaktori Toonu Streppelovi. Marius Schalkwijk oznámil 19. 9. 2020 na schůzi v De Bilt svoji rezignaci na předsednictví sdružení Exlibriswereld (po 33 letech); předsednictví převzala Connie Stumpelová symbolickým převzetím předsednického kladívka v době, kdy se sdružení z hlediska členství nedaří.

■ **GRAPHIA, Tijdschrift voor ex-libriskunst. Nummer 70/2020, Belgie**

V roce 1920 vytvořil Pierre Ickx své jediné exlibris pro ABCDE, sdružení, které po první světové válce pokračovalo v propagaci exlibris a které bylo podporováno řadou skvělých grafiků. Třetí částí s názvem Pýcha a železná spravedlnost pokračuje pojednání Jacka van Peera Dekadence v exlibris; najdeme zde exlibris od O. Jelena Memento mori, D. Kallaye, M. Richterové a D. Polakoviče. Vysoké částky za exlibris na eBay; seznam obsahuje čtvrtou sérii pozoruhodných částek zaplacených za knižní značky, např. Ex libris Leo Szemere, zinkografie A. Muchy za 752 euro. Hachmi Azza, narozený v r. 1950 v Larache (Maroko), žijící po studiích v Bruselu v Belgii, využívá pro grafickou tvorbu převážně mezzotintu. Frank-Ivo van Damme zvládá vynikajícím způsobem jak mědiryty, tak dřevoryty; zvládá i zvláštní požadavky na dvojité exlibris obou manželů. Marc Ferny z Antverp je ve svých 66 letech z hlediska sbírání exlibris naším mladým partnerem; v r. 2018 pro něj vytvořil exlibris J. Brázda a dále z českých autorů jsou reprodukována exlibris od M. Floriana a R. Šimlíkové. Ekaterina Nosovets (Екатерина Носовец), ruská malířka a grafička, studovala v Petrohradě; ve své tvorbě exlibris používá převážně lept a částečně počítačovou grafiku, je připojen soupis 26 exlibris a 6 exlibris je reprodukováno. Lihui Cai, čínská grafička se narodila v Jün-nanu v r. 1980, umění zde studovala v letech 2002 až 2006, vystavovala v r. 2015 v Antverpách. Mezi posledními 10 exlibris je zařazeno exlibris od O. Jelena. Katsunori Hamanishi z Japonska vytvořil exlibris pro vnučku Huga Viaeneho Ailu s motivy kostela, chlapce a psa podle příběhu Nella a Patrasche.

■ **KISGRAFIKA, 2021/1, Maďarsko**

Dr. Kornélia Vasné Tóthová vzpomíná v článku In memoriam Palásthy Lajos (1931–2020) na nedávno zesnulého významného maďarského sběratele, tajemníka KBK a redaktora časopisu Kisgrafika. Zsigmondné Gaál vzpomíná na sběratelku dr. Editu Borosovou. Pro Debrecín – Debrecenart. Jubilejních 20 let GADE je název článku výtvarníků Istvána Tamuse, Zoltána Fátyola a Ábela Kónyiho o spolku Grafikusművészek Ajtósi Dürer Egyesülete (GADE). Dr. Kornélia Vasné Tóthová představila v rámci rozhovoru grafika Attilu Börcsöka. Dalším dílem pokračuje seriál dr. Kornélie Vasné Tóthové *Knižní značky významných sběratelů ve Státní Széchényiho knihovně*, tentokrát osobností debrecínského faráře a knihovníka Dezsőho Nagyje (1911–1993). Dr. Kornélia Vasné Tóthová uvádí první díl soupisu malých grafik významného maďarského grafika Károlyje Várkonyiho z let 1928–1937; úvodní slovo napsal syn výtvarníka Zsolt Várkonyi. <http://www.kisgrafika.hu/ujstag/kisgrafika-2021-1.pdf>

■ **L'EX-LIBRIS français, N° 281, 2020**

Obrazový soupis exlibris od Coletty Pettierové (1907–1983), francouzské malířky, ilustrátorky a grafičky. Egyptské motivy na exlibris (např. pro Emanuela Doubka od E. Miléna). Dodatek obrazového soupisu exlibris Silvany Martignoniové od r. 2017 do r. 2020. Sophie Droout využívá pro svá exlibris mezzotintu a suchou jehlu, zobrazena jsou exlibris na jméno Joseph-Antoine d'Ornano (*1949, spisovatel). V přehledu literatury je uvedena monografie jednoho tisíce exlibris Pavla Hlavatého, vydaná A.F.C.E.L.

■ **Nordisk Exlibris Tidsskrift 3–4/2020** (Severský exlibristický časopis)

Louis John Rhend (1857–1926) byl americký výtvarník, ilustrátor a spisovatel narozený v Anglii; byl významným autorem plakátů a rovněž exlibris, tvořil ve stylu secese. Grafik a ilustrátor Grzegorz Izdebski se narodil v r. 1991 v Polsku, vystudoval Institut pro grafický design na Univerzitě Katovice, při své grafické tvorbě využívá převážně digitální techniku; věnuje se rovněž exlibris.

■ **Mitteilungen der Deutschen Exlibris-Gesellschaft 2021-1**

Dr. Karl F. Stock, bibliotékář, obdržel medaili Waltera von Zur Westena 2020 za zásluhy o exlibristické hnutí. Heinz Decker se stal čestným členem DEG za zásluhy o exlibris. Vítězem soutěže na logo DEG se stal prof. Dr. Krzysztof Marek BAŁ z Polska. V soutěži DEG v roce 2020 zvítězili: 1. Lembit Löhmus z Estonska, 2. Irina Kozubova z Ruska, 3. Mykhailo Drimaylo z Ukrajiny a Anna Perekhodko z Ruska. Exlibris a tragický osud německého židovského lékaře Hanse Herxheimera. Dirk Mattelaer věnoval svůj článek exlibris Dr. Hermanna Liebstaedtera od A. Kunsta se zříčeninami belgického města Zonnebeke a osudům a dalším exlibris této rodiny. Výsledky bádání o Henrym Hagemesterovi (1893–1918), německém grafiku. Louis Armstrong, jazzová legenda, na exlibris (zobrazeno také exlibris od K. Beneše). Mezi letošními reprodukovanými novoročenkami je jedna od J. Brázdy. Jutta a Jens Plambeckovi vyprávějí, jak se dostali ke sbírání exlibris. Jako samostatnou publikaci vydala DEG publikaci Exlibris měsíce v roce 2020.

■ **Mitteilungen der Österreichischen Exlibris-Gesellschaft 2/2020**

M. Gryksa porovnal téměř identické motivy na akvarelu Ericha Schützeho (1886–1937) s názvem Rybář (balada J. W. Goetheho) a na exlibris pro Fritze a Gretu Fischerovy od Friedricha Teubela (1884–1965), který převedl akvarel E. Schützeho do mědirytiny s malou změnou v obrazu. Exlibris rabína Dr. Arona Tänzera (1871 Bratislava, 1937 Göppingen) od neznámého autora nás prostřednictvím článku T. Cernajseka vrací hluboko do minulosti; exlibris existuje ve dvou variantách, s německou a hebrejskou legendou, vzniklo v Göppingenu a zobrazuje stojícího muže s plnovousem, který drží v levé ruce knihu a v pravé menóru (sedmiramenný svícen). V Bartlhausu v Pettenbachu v Rakousku se konala v letních měsících výstava exlibris a užité grafiky Rudolfa Köhla (1896–1966). *Franz Traunfellner. Ein Waldviertler Grafiker und Maler* je nová publikace ÖEG s důrazem na exlibris a užitou grafiku tohoto umělce (1913–1986). Je představena Jelena Fiala-Dolgova (*1981), ruská výtvarnice, využívající pro tvorbu počítačovou grafiku.

■ **Mitteilungen der Österreichischen Exlibris-Gesellschaft 3/2020**

Karl F. Stock (*1937) z rakouského Grazu obdržel za zásluhy o exlibris od DEG medaili Waltera von Zur Westena a vydal v roce 2020 osobní rakouskou poštovní známku k výročí svržení atomových bomb na Hirošimu a Nagasaki s použitím reprodukce svého barevného linorytu z roku 1965. Claudia Karolyi z Rakouské národní knihovny informuje o zpracování a zpřístupnění sbírky exlibris a drobné grafiky z pozůstalosti vídeňského právníka Franze Kubata (1894–1987), kterou instituce získala v roce 1991 (20 040 položek), na adrese <http://data.onb.ac.at/rec/AC15717758>. Tématu koně v exlibris je věnován článek T. Cernajseka.

■ **SELC-EXPRESS, Nr. 116 / Dezeber 2020, Švýcarsko**

Šlechtický rod von Schönberg má ve znaku zvláštního lva, horní část jeho postavy je červená a dolní zelená, i na rodovém exlibris. Další stránka přináší zobrazení exlibris, jehož majitelem byl sir Arthur Conan Doyle, následuje popis rodového znaku na exlibris a informace o profesním a spisovatelském životě autora povídek a románů o Sherlocku Holmesovi. Dále je připojen článek o smyšlené figuře detektiva Sherlocka Holmese se čtyřmi charakteristickými exlibris s jeho zobrazením. Bergwerg Käpf-nach, Glück auf je motiv na exlibris Jochena Hesseho od Thomase Wüthricha, leptu z r. 2020. Další články jsou věnovány exlibris vybraným k určitému námětu: pohledy do ložnice, sny, Červená karkulka bratří Grimmů. Poslední článek připomíná Rudolfa Weninga (1893–1970), sochaře, malíře a grafika, soustředěného na zpodobňování zvířat, a to i na exlibris. Lgh

STATISTICKÉ ÚDAJE O ČLENECH SSPE

K 1. 1. 2021 měl spolek 365 individuálních členů (340 z Česka, 4 ze Slovenska a 21 z ostatních zemí). Spolek měl 9 čestných členů. Členy spolku bylo 72 výtvarníků. Průměrný dovršený věk členů v roce 2020 byl 66,5 let a byl stejný jako v předchozím roce 2019. Věkové složení členů pro rok 2021 podle evidence k 1. 1. 2021: 26–30 let 2, 31–40 let 20, 41–50 let 24, 51–60 let 58, 61–70 let 97, 71–80 let 90, 81–90 let 63 a 91–102 let 11.

V průběhu roku bylo na základě vlastní žádosti zrušeno členství 8 členům a jedné instituci a pro nezaplacení členských příspěvků bylo zrušeno členství třem členům.

V průběhu roku 2020 zemřelo sedm našich členů: doc. MUDr. Anna AUJEZDSKÁ, CSc., z Prahy, Helena CEJNAROVÁ z Českého Dubu, MUDr. Leo FRYDRYCH z Českého Těšína, Pavel KRAJÍČEK ze Šumperku, Jaroslav MINÁŘ z Postřelmova, prof. Mgr. Lubomír POŽIVIL z Prahy a Stanislav ZÍDEK z Hradce Králové.

V průběhu roku 2020 vstoupilo do spolku 18 nových členů a tři instituce. Bylo obnoven členství jednoho člena. K 1. 1. 2021 vstoupili do spolku 2 noví členové.

Rozdělení individuálních členů podle měst (4 a více členů) k 1. 1. 2020: Blansko 4, Brno 9, Hradec Králové 10, Karlovy Vary 5, Kladno 6, Milevsko 4, Moravská Třebová 8, Olomouc 5, Ostrava 4, Pardubice 9, Plzeň 8, Praha 108, Prostějov 5, Přerov 4, Trutnov 4, Týn nad Vltavou 4 a Uherský Brod 4.

Českých kolektivních členů je 20 (18 dalším posíláme povinné výtisky) a z ciziny 11 (1 platicí a 10 za reciproční výměnu časopisů).

Jan Langhammer

SETKÁNÍ

■ Jarní setkání sběratelů a grafiků ve vestibulu Městského muzea **Moravská Třebová** je připravováno na 22. 5. 2021 od 9 do 15 hodin spolu se zahájením výstavy Günтера Hujbera, která bude pokračovat do 22. 6. 2021.

■ Sjezd DEG 2021 v **Gelsenkirchenu** je kvůli pandemii koronaviru posunut na 21.–24. října 2021 a uzávěrka související soutěže na 9. srpna 2021. Redakce

Z DOPISŮ

Milý pane Langhammře, Vám i našemu milému SSPE děkuji za krásné gratulace i novoročenku. Vám pak přeji do roku 2021 dobré zdraví a energii, abyste i nadále mohli dělat tak pěkný a zajímavý časopis Knižní značka.

Srdečně zdraví Alena Antonová

ZPRÁVY Z VÝBORU SSPE

■ **Výborová schůze 10. 12. 2020** se konala jako videokonference. Schůzi řídil předseda doc. Černoch při účasti pěti členů výboru, předsedy kontrolní komise a dvou hostů. Bylo diskutováno o možném konání valné hromady v březnu 2021, o změně stanov SSPE a o zvýšení členských příspěvků. Grafický list k valné hromadě zhotoví Oldřich Páleníček. Ke sjezdu SSPE v Trutnově je připravován grafický list Petra Minky s námětem bratří Čapků. Paní dr. Karla Ryvolová věnovala SSPE dvacet čtyři kusů svých grafických listů, které budou použity jako grafické přílohy pro jubilanty SSPE v roce 2021. Výbor jí srdečně děkuje.

■ **Výborová schůze 14. 1. 2021** se konala jako videokonference. Schůzi řídil předseda doc. Černoch při účasti pěti členů výboru a jednoho hosta. Bylo pokračováno v přípravě valné hromady bez možnosti stanovení termínu a místa konání s ohledem na neznámý vývoj pandemie. Na webových stránkách SSPE bude uveřejněn dopis členům a prezentace novoročenek.

■ **Výborová schůze 11. 2. 2021** se konala jako videokonference. Schůzi řídil předseda doc. Černoch při účasti tří členů výboru a tří hostů. Výbor navrhne příští valné hromadě udělit zemřelému Jiřímu Hlinovskému čestné členství in memoriam. Datum konání valné hromady není možné nyní stanovit. Ke sjezdu v Trutnově zatím výbor neobdržel od pořadatelů konečné informace. Pan Mgr. Luděk Kříž vydává obrazové soubory exlibris, výbor mu za to děkuje.

Výbor SSPE

■ Dary na tiskový fond v roce 2020:

doc. PhDr. Felix Černoch, CSc., 600 Kč, Zdeněk Charvát 200 Kč, Mgr. Luděk Kříž 800 Kč, Zbigniew Kubeczka 2000 Kč, JUDr. Ladislav Lamač 950 Kč, Mgr. Lenka Lešňovská 200 Kč, Ing. Marie Moravcová 200 Kč, Ing. Jana Parýzková 50 Kč, MUDr. Jan Reban 100 Kč, Josef Runštuk 250 Kč, Miroslav Ševčík 200 Kč, Miloslav Tomašák 150 Kč, Ing. Ivo Valenta 80 Kč, Ing. Ladislav Žák 400 Kč.

■ Dary na tiskový fond v roce 2021:

Jaroslav Barták 50 Kč, Ing. Pavel Cimala 750 Kč, Zdenka Čenská 900 Kč, MUDr. Stanislav Kalabus 450 Kč, RNDr. Olga Kalabusová 450 Kč, PhDr. Evženie Klanicová 1200 Kč, Jaroslav Lafata 500 Kč, JUDr. Ladislav Lamač 2900 Kč, Ing. Bartolomej Rudas 2000 Kč, Marie Rumlarová 150 Kč, Jan Seeman 200 Kč, Ing. Antonín Sprinz 100 Kč, Ing. Ivo Valenta 200 Kč, doc. Ing. František Vaníček, CSc., 250 Kč, Ing. Ladislav Žák 800 Kč.

Výbor SSPE všem dárcům srdečně děkuje.

■ **Subskripce monografií**

Výbor SSPE spolu s Novou tiskárnou Pelhřimov připravují subskripci na vydávání monografií umělců – tvůrců exlibris. Budou to plnobarevné publikace formátu A4 s pevnou vazbou v rozsahu přibližně 100 stran. Jednotlivé tituly by vycházely podle možností jednou až dvakrát ročně. Předpokládaná cena pro členy SSPE by byla 150–200 Kč + poštovné a balné. Jako první je připravovaná monografie **Milana Bauera** s textem dr. Karla Žižkovského. Žádáme naše členy o projev zájmu o tyto knihy formou předběžné objednávky. Vaše dotazy a objednávky směřujte na pana Bedřicha Kocmana, e-mail: kocman@ntp.cz, mobil: 606 625 626.

■ **Prosba autorů soupisu exlibris Cyrila Boudy**

Hledáme k nahlédnutí drobnou publikaci: Cyril Bouda. *Pět exlibris pro Ing. M. Neffa*. Úvod S. Vencl. Soukromý tisk V. Bujárek, 100 tisků, 15 s., Praha 1993.

Bedřich Kocman, Pelhřimov

VÝSTAVY

■ **Galerie HOLLAR**, Smetanovo nábřeží 6, 110 00 Praha 1

Galerie je uzavřena na neurčito. Výstavní plán je na <http://hollar.cz/vystavni-p/lan/vystavni-plan-2021/>. Galerie vytváří virtuální prohlídky výstav, např. Jubilanti Hollaru na <http://hollar.cz/vystavy/jubilanti-hollaru-2021-%e2%80%a2-virtualni-prohlidka-vystavy/>.

■ **Galerie U Kellerů**, náměstí Kašpara Šternberka 68, 338 28 Radnice

8. 3. – 18. 4. 2021	Alois Moravec – novoročenky, volná grafika
19. 4. – 30. 5. 2021	Karel Musil – exlibris
1. 6. – 11. 7. 2021	Karel Němec, exlibris, novoročenky

Redakce

ZMĚNY ČLENSTVÍ

■ **NOVÍ ČLENOVÉ:** 10776 Ing. Libor JIRÁSEK, č. p. 194, 360 01 Kolová; 10775 Ing. Tomáš KLESKEŇ, Křesomyslova 594/14, 140 00 Praha; 10772 JUDr. Martin KORBAŘ, Voskovcova 1075, 152 00 Praha; 10773 Jan MAREČEK, Babí louka 2505, 688 01 Uherský Brod; 10774 Mgr. František MAREŠ, Nad Koulkou 2059/5, 150 00 Praha; 40035 Spolek ARS MAGNA 21, Polní 77, Mirovice, 250 63 Veleň.

■ **ZMĚNA ADRESY:** 10264 Dr. Zdenka PFEFFEROVÁ, Poste restante, U Fortny 49/10, 746 01 Opava; 10332 Ing. Jan SOUČEK, Hněvšín č. ev. 5, 262 03 Chotilsko; 60015 Exlibriswereld, Secretariaat, Mr. Toom Streppel, Burg. De Monchyplein 308, NL-2585 DL DEN HAAG, Netherlands.

■ **UKONČENÍ ČLENSTVÍ NA VLASTNÍ ŽÁDOST:** 10771 Artur ASATRYAN z Prahy; 10717 Bc. Teodora GACHOVÁ z Hradce Králové; 10749 Bc. Albina GORBINA z Velkých Popovic; 10652 Mgr. Jana ŠVEHLÍKOVÁ z Prahy; 10552 Ing. Eva ZBOŘILOVÁ z Prahy; 10613 Zuzana VANIŠOVÁ z Petrovic u Sedlčan.

■ **ZEMŘELI:** Jiří HLINOVSKÝ z Houdkovic (†19. 1. 2021); akademický malíř Vladimír SUCHÁNEK, čestný člen SSPE, z Prahy (†25. 1. 2021).

Výbor SSPE

**Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937
Spolek sběratelů a přátel exlibris, založený v roce 1918,
se sídlem: Banskobystrická 2085/1, Dejvice (Praha 6), 160 00 Praha.
Identifikační číslo ve spolkovém rejstříku vedeném Městským soudem v Praze,
oddíl L, vložka 237: 004 43 522, zapsáno 1. ledna 2014.
Poštovní adresa: Spolek sběratelů a přátel exlibris, Banskobystrická 2085/1,
160 00 Praha. IČ 00443522. Webové stránky: www.sspe.cz.**

Číslo účtu/Konto:

2501272505/2010 v CZK, Fio banka, a.s., se sídlem V Celnici 1028/10, Praha 1.

Číslo účtu/Konto:

2001272509/2010 v EUR, IBAN: CZ3020100000002001272509, BIC: FIOBCZPPXXX,
Fio banka, a.s., se sídlem V Celnici 1028/10, Praha 1.

Předseda: **doc. PhDr. Felix Černochoch, CSc.**, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha.
E-mail: cernochvip@seznam.cz. Mobil: 774 193 607.

Hospodářka: **Mgr. Jarmila Špačková**, Čajkovského 914/54, 500 09 Hradec Králové.
E-mail: pausinka@gmail.com. Mobil: 606 610 698.

Redaktor Knižní značky a členská evidence: **Ing. Jan Langhammer, CSc.**,
Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň. E-mail: langhammer.jan@o2active.cz.
Telefon: 377 265 076.

Redaktor Sborníku pro exlibris a drobnou grafiku: **Ing. Ladislav Žák**,
Hrdličkova 2189/12, 148 00 Praha. E-mail: zaking@volny.cz. Mobil: 602 211 704.

Archivářka: **Marta Novotná**, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha.
E-mail: marta.no@seznam.cz. Mobil: 724 781 294.

Seznam příloh:

Obsah Knižní značky 2020. Katalogové listy: Vlastimil Sobota, Jaromír Stretti-Zamponi,
Viktor Stretti, T. F. Šimon. Pozvánka a přihláška na sjezd SSPE v Trutnově.

KNIŽNÍ ZNAČKA číslo 1/2021

Redaktor: Ing. Jan Langhammer, CSc.,
Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň, e-mail: langhammer.jan@o2active.cz.

Redakční kruh: PhDr. Jiří Ort a RNDr. Karel Žižkovský.

Jazyková korektura: Mgr. René Keller a Mgr. David Polčák.

Počítačová sazba článků a výběr obrázků: Ing. Jan Langhammer, CSc.

Grafická úprava a tisk: SOS print, s. r. o., Švihovská 10, 301 00 Plzeň.

Náklad 520 výtisků.

Vydává: Spolek sběratelů a přátel exlibris, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha,
pro své členy čtyřikrát ročně. ISSN 1211-3840. MK ČR E 11475.

Rozesílá Postservis Praha.

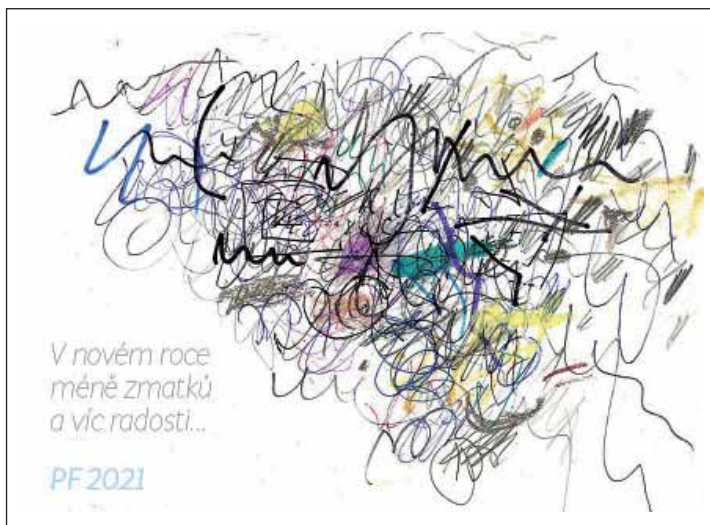
Toto číslo vyšlo 31. 3. 2021. Redakční uzávěrka příštího vydání je 31. 5. 2021.

... Dělové říkali,
že pálo je stánice světla,
že zachytí i ty nejjemnější záblesky příštího světa
jemuž boží v tráv' ..
stanou vrukové ...

→ Ze sklářské kroniky 4

Jaroslav Dajč, kolorovaná perokresba, 2016

Karla Ryvolová, perokresba a barevné fixy, 2020

Vlastimil Sobota, L1, 2020

Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937 Spolek sběratelů a přátel exlibris založený v roce 1918 se sídlem v Praze.

Název časopisu a logo spolku:
akademický malíř Miroslav Houra.

Na titulní straně:
Vladimír Suchánek, L1, 2018.